

**SAARE MAAKONNA
RAHVARAAMATUKOGUDE
2023. AASTA TEGEVUSE ARUANNE**

Kuressaare 2024

Sisukord

Sissejuhatus	4
1. Põhilised tegevussuunad	4
2 Juhtimine	5
2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud:	5
2.2 Eelarve	5
2.3 Projektid.....	5
2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng	7
2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest	7
2.4.2 Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused	10
2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised	12
2.4.4 Erialahariduse omandamine	12
2.4.5 Töötajate tunnustamine	12
2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine	13
2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele	14
2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas.....	15
3. Kogud komplekteerimine ja töötlemine	15
4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused.....	18
4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine	19
4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused.....	19
4.3 RVL teenindus.....	23
4.4 Laste- ja noorteteenindus	23
4.4.1 Laste-ja noortekirjanduse komplekteerimine	23
4.4.2 Laste-ja noorte raamatukogu kasutamine.....	23
4.4.3 Laste-ja noorteteenindus, s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine	24
4.4.4 Laste- ja noorteüritused	24
4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused	26
4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond	27
4.6.1 kohalikul tasandil	27
4.6.2 riiklikul tasandil.....	31
4.6.3 rahvusvahelisel tasandil.....	32
4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele	33
4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded.....	34

4.9 Andmebaasid	34
5. 2024. aasta tegevused	35
LISA 1. Personali kooolitus	36
LISA 2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised.....	37
LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid	38
LISA 4. Laste ja noorteüritused	39
LISA 5. Raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesannete täitmine.....	43

Sissejuhatus

Saare maakonna raamatukoguvõrgus oli 2023. aasta lõpus 4 raamatukogu – Saare Maakonna Keskraamatukogu (sh keskkogu Kuressaares ja 25 haruraamatukogu), Muhu valla 2 raamatukogu (Hellamaa ja Liiva) ning Ruhnu raamatukogu. Maakonnas on kaks välisteendepunkti – Laimjala ja Sakla raamatukogul.

Tabel 1

Maakonna/li nna nimi	Elanike arv (01.12.22)	KOV- de arv maakon nas	Üldkasutatav ate raamatukogu de arv	Harukogu de arv	Teenindus punktide arv	Kokku
Saare maakond	34631	3	4	25	2	29

1. Põhilised tegevussuunad

- Kvaliteetse raamatukoguteenuse pakkumine elanikkonnale
- Teeninduspiirkonna lugejate vajadusi rahuldav ja Kultuuriministeeriumi lepingut järgiv kogude täiendamine
- Erinevate ettevõtmistega liikumisaasta ja sauna-aasta tähistamine.
- Keskraamatukogu põhimääruse ja kollektiivlepingu kaasajastamine
- Saare Maakonna Keskraamatukogu liitumine üleriigilise laenutusplatvormiga MIRKO
- Raamatukogude juubelite tähistamine – Valjala 140, Mustjala 125, Salme 120, Pärsama ja Leisi 115, Tornimäe 105, Taritu 100 ning Abruksa, Randvere, Metsküla ja Võhma raamatukogu 95
- Orissaare kirjandussõprade klubi – 20
- Ühiste ettevõtmiste (näitused, üritused, koolitused) läbiviimine koos heade koostööpartneritega
- Läbi kirjanikega kohtumiste ja raamatuesitluste eesti kirjanduse ning kirjanduselu tutvustamine
- „Lugemisisu“ programmiga jätkamine
- Koostöö jätkumine Ameerika Suursaatkonnaga (kogude täiendamine, üritused, keelekoolitused, näitused, vabatahtlikud)
- Kohapealse raamatukoguhoidjate täiendkoolituse korraldamine, õppe- ja kultuurireis Lätti ja Ogre raamatukokku
- Pärsama raamatukogu kolimine uutesse ruumidesse
- Uus teenus keskraamatukogus – vaikselt töö kabinet
- Alustati ettevalmistust RFID tehnoloogia kasutusele võtmiseks keskkogus – uutele raamatutele hakati kleepima RFID koode
- Liikluskorraldus ettevõtmised raamatukogudes koostöös transpordiametiga
- Raamatukoguhoidjate osalemine Saaremaa valla arengukava 2025-2035 piirkondlikel aruteludel
- XX üleriigilise lasteraamatukoguhoidjate päeva korraldamine Saaremaal
- Koostöös USA Suursaatkonnaga korraldati Kuressaares üks kolmest Globe Eesti 2023 üle-eestilistest loodusainete õpetajatele mõeldud koostööpäevadest

2 Juhtimine

2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud

2023. a olid Saaremaa valla neli raamatukoguhoidjat tööl kahes raamatukogus (Mustjala/Võhma, Eikla/Kaarma, Lümända/Taritu, Pihtla/Sandla).

1. novembrist 2023 on likvideeritud Saare Maakonna Keskraamatukogu Tagavere haruraamatukogu ning 1. jaanuarist 2024 lõpetas tegevuse Võhma haruraamatukogu.

Saaremaa Vallavolikogu 31.08.2023. aasta määrusega nr 21 muudeti Saare Maakonna Keskraamatukogu põhimäärust. 2023. a lõpus kinnitati Saare Maakonna Keskraamatukogu nõukogu koosseis, mille esimene kokkusaamine sai teoks 2024. a veebruaris.

2.2 Eelarve

Tabel 2

Põhieelarve	Seisuga 31.12.22 €	Seisuga 31.12.23 €	Muutus %
Eelarve kokku	1 150 191	1 210 423	+5,2%
sh keskraamatukogu	1 082 375	1 121 735	+3,6%
Personalikulu	734 633	785 072	+6,7%
sh keskraamatukogu	692 970	730 492	+5,4%
Komplekteerimiskulu	228 016	232 555	+2,0%
sh KOV-lt	161 902	160 521	-0,8%
sh riigilt	64 130	70 141	+9,4%
sh Ameerika saatkond	1984	1893	-4,6%
sh keskraamatukogu	213 459	216 911	+1,6%
sh KOV-lt	151 520	149 467	-1,3%
sh riigilt	59 955	65 551	+9,3%
sh Ameerika saatkond	1984	1893	-4,6
Infotehnoloogiakulu	26 972	30 902	+14,6%
sh keskraamatukogu	23 878	27 276	+14,2%

Tabelis on esitatud ainult jooksvad kulud.

2.3 Projektid

Tabel 3

Projektid, toetused (Kellelt saadud?)	Periood	Eraldatud summa	Projekti üldmaksumus
Projektitoetused (Ameerika Suursaatkond)	10.10.22- 30.09.23	10 578	28 062
Eesti Kultuurkapital Valjala Raamatukogu 140. sünnipäeva	21.08.23- 31.05.24	1000 (480 – 2023. a; 520	2898

tähistamine		– 2024. a)	
Kultuuriministeerium, kiirendi Vaikuse kabiin Saare Maakonna Keskraamatukogule	02.01.23- 31.10.23	8000	17 484
Kultuuriministeerium, kiirendi Hiiumaa, Saare- ja Muhumaa raamatukoguhoidjate õppereis Läti Vabariiki Ogre raamatukokku	02.01.23- 31.10.23	4300	9022

Projektitoetused on olulised, sest tänu projektidele oleme saanud korraldada erinevaid ettevõtmisi maakonna kultuuri- ja hariduselu pildi rikastamiseks ning laiendada raamatukogude kasutajate ja koostööpartnerite ringi.

Ameerika Suursaatkonna toetuse eest saime korraldada Ameerika traditsioone tutvustavaid üritusi, koostada erinevaid näitusi ja väljapanekuid, lastele läbi viia meisterdamistunde ja soetada keeleõppematerjale ning korraldada inglise keele õpet. Oli võimalik osta ingliskeelset kirjandust ja tellida perioodikat.

Kultuurkapitali toetus võimaldas Valjala raamatukogul korraldada raamatukogu 140. juubelile pühendatud ettevõtmisi. Põhikooli vanema astme lastele käis esinemas noortekirjanik Ene Sepp, toimus Kristiina Maripuu keeleõhtu täiskasvanutele ning raamatukogu 140. juubeli üritus.

Väga oluline on Kultuuriministeeriumi raamatukogude arendustegevusi ning raamatukoguhoidjate koolitusi toetav programm.

Saare Maakonna Keskraamatukogu lugemissaali paigutatud vaikse töö kabinet on osutunud väga populaarseks. See leiab pidevat kasutust videokooosolekutel osalemise tarvis, individuaalsete keeleõppetundide läbiviimiseks jne.

Tänu Kultuuriministeeriumi toetusele saime korraldada õppe- ja kogemusreise Läti ning Ogre raamatukokku. Ühisseminar Ogre kolleegidega andis mõtteid ja ideid igapäevatööks. Tutvumine lõunanaabrite kirjanduse, kultuuri ja ajaloo avardas silmaringi. Enne külaskäiku loeti läti autorite teoseid ning tutvustati neid keskkogu raamatublogis. Kindlasti oli oluline ja kasulik ka reisil osalenud kahe maakonna – Saare- ja Hiiumaa – raamatukoguhoidjate omavaheline kogemuste vahetamine ning suhtlemine.

Lisaks projektitoetustele ei saa alahinnata ka raamatukogu omapanust. Saare Maakonna Keskraamatukogu eelarvest kulutati erinevate sündmuste ja projektide läbiviimiseks 7300 eurot.

Raamatukogud olid kaasatud ka teiste asutuste koostatud projektidesse. Näiteks Valjala raamatukogu juhataja osales Valjala noortekeskuse koostatud projektis, mille sisuks oli väljasõit koos erinevate tegevustega. Käidi Tallinna Lennusadamas, Pronto keskkuses, Tallinna Ülikoolis, driftikeskuses, Viimsi raamatukogus ja noortekeskuses.

Abruka raamatukogu sai 95. juubeli tähistamiseks projektitoetusi ka raamatukogu eelarveväliselt teistest allikatest.

2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng

Raamatukoguhoidjate arv vähenes 2 töötaja ning 1,0 koosseisu võrra. 2023. aastal lõpus töötas Saare maakonna rahvaraamatukogudes 46 raamatukoguhoidjat, sh 43 Saare Maakonna Keskraamatukogus (24 haruraamatukogudes ja 19 Kuressaares). Koosseis maakonnas oli 40,9.

Abruka raamatukogu üks 0,5 koormusega raamatukoguhoidja lahkus töölt omal soovil. Teine Abruka raamatukoguhoidja jäi tööle 0,5 koormusega.

1. novembrist 2023 likvideeriti Tagavere raamatukogu ja koondati 0,5 koormusega ametis olnud töötaja.

Täiskoormusega töötas 2023. a maakonna 46 raamatukoguhoidjast 33 ja osalise tööajaga 13 raamatukoguhoidjat (koormusega 0,8 kaks, 0,75 kaks, 0,7 üks, 0,6 kaks ja 0,5 koormusega 6 töötajat). Neljal kahes raamatukogus (Mustjala/Võhma, Eikla/Kaarma, Lümanda/Taritu, Pihtla/Sandla) töötaval raamatukoguhoidjal on koormus kahe raamatukogu peale kokku 1,0.

Raamatukogudes tegutses 2023. a üheksa vabatahtlikku (4 keskkogus, 2 Sakla ja üks vabatahtlik Sandla, Pihtla ja Kärla raamatukogus). Vabatahtlike tööülesanneteks oli peamiselt riiulite korrastus ning raamatute parandamine ja kiletamine, keskkogus ka raamatublogi pidamine jm. Kaks nädalat juulikuus töötasid keskkogus 2 suvemalevlast.

Ameerika Suursaatkonna vahendusel oli keskkogus 2023. a vabatahtlikena tegevuses kaks Fulbrighti programmi stipendiaati USA-st. Vabatahtlikud aitasid korraldada ja läbi viia Ameerika traditsioonide ja keeleõppega seotud üritusi.

2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest

Lisa 1

Lisaks keskkogu poolt korraldatud õppepäevadele võtsid maakonna raamatukoguhoidjad osa veel mitmetest teistest igapäevatööks vajalikke erialaseid ja üldkultuurilisi teadmisi pakkunud õppepäevadest. Palju osaleti Trinidad Wisemani koolitustel. 68% mitte keskkogu poolt korraldatud koolitustest olid veebikoolitused.

Raamatukogundus, erialateemad

- ✓ Eesti Raamatukoguhoidjate XII kongress „Raamatukogu on tulevik“; ERÜ
- ✓ ERÜ kõne- ja aastakoosolek „Raamatukogude kirev loominguline maailm“; ERÜ
- ✓ ERÜ maaraamatukogude sektsiooni teabepäev; ERÜ, TÜ raamatukogu
- ✓ ERÜ maaraamatukogude sektsiooni 32. suveseminar „Raamatukoguhoidja kümme ametit“; ERÜ
- ✓ ERÜ Noortekogu suveseminar BibliCamp 9 - Avalik esinemine ja nügimine; ERÜ, Pärnu Keskraamatukogu
- ✓ Raamatukoguhoidja kutsekvalifikatsiooni taastõendamise vestlusvoor; ERÜ
- ✓ Raamatukoguhoidjate infotund; ETKA Andras
- ✓ Mirko koolitus; RaRa
- ✓ Arendusprojektide infoseminar; RaRa
- ✓ Üleriigiliste raamatukoguteenuste arenduskeskuse infoseminarid; RaRa
- ✓ Raamatukoguteenuste ärianalüüs ja teenusedisaini projekti esitlus; RaRa

- ✓ Vabatahtlike kaasamisest; Tartu Linnaraamatukogu
- ✓ Raamatukogu – kulu või investeering; ERÜ
- ✓ RAA+MUU ehk raamatukogude ja muuseumide haridustööd tegevate inimeste ühine koolituspäev; ERÜ, Eesti Muuseumiühing
- ✓ USA teabenurkade koordinaatorite koolitus; US Departement of States, Bureau of Cultural and Educational Affairs
- ✓ Maakonnaraamatukogu juhtide õppereis Norra raamatukogudesse (Oslo, Drammen); Kultuuriministeerium, Eesti Rahvusraamatukogu

Laste- ja noortetöö, lastekirjandus

- ✓ Lasteraamatukoguhoidjate õpipäev „Tere! Hello! Moi! Privet“; ELK
- ✓ Lugemisisu stardikoolitus; ELK
- ✓ Laps lastekirjanduses XI; ELK
- ✓ Lastekirjanduse aastakoosolek; ELK

Keel ja kirjandus

- ✓ Korrektne eesti keel ametialases suhtluses; Keelemeel, Kuressaare Rahvaülikool
- ✓ Rahva Raamatu kliendipäev; Rahva Raamat
- ✓ Emakeele konverents „Tunnete keel ja tehnoloogia“; RaRa
- ✓ Strateegilise kommunikatsiooni koolituspäev; ERÜ, Tallinna Keskraamatukogu
- ✓ Tagaranna kirjanduspäev; Tagaranna külaselts
- ✓ Integratsiooni Sihtasutuse keelesõbra programm; Integratsiooni Sihtasutus
- ✓ Teenindusalane soome keel; Kuressaare Ametikool
- ✓ Tõhus erialakeel raamatukogus. XVII oskuskeelepäev; RaRa, EKI
- ✓ Kreutzwaldi päevade konverents „Kilplasest ja kratist tehisintellektini: loodu, loovus ja tehnoloogia“; Eesti Kirjandusmuuseum

Kultuur, pärandkultuur, mäluasutused, haridus, täiskasvanuharidus

- ✓ Kultuuripärandiasutus ja autoriõigus; Tartu Ülikooli Haridusteaduste Instituut
- ✓ Raamatukogud-muuseumid-noored; ERÜ
- ✓ Kultuurilise mitmekesisuse aasta; Integratsiooni Sihtasutus
- ✓ Mitmekesisuse kuu raamatukogus; Integratsiooni Sihtasutus
- ✓ Uudishimu päeva lühiloengud; EV Presidendi Kantselei
- ✓ Õppimisvõimaluste tutvustus Töötukassa programmi "Tööta ja õpi" kaudu; Töötukassa, Muhi vald
- ✓ IX koolitajate mittekongress „Koolitaja oskused täna ja homme“; ETKA Andras, Sihtasutus Kutsekoda/EPAL
- ✓ Projekti „Täiskasvanuhariduse edendamine ja õppimisvõimaluste avardamine“ lõpuseminar; ETKA Andras, HTM
- ✓ Lõpukongress „Agenda – Euroopa täiskasvanuhariduse tegevuskava“; ETKA Andras
- ✓ Grupijuhtimise koolitus; Integratsiooni SA, Avatud Meele Instituut

Psühholoogia, tervis

- ✓ Vaimse tervise esmaabi; MTÜ Peaasi
- ✓ Kuidas raamatukogud saavad kaasa aidata piirkonna elanike tervise edendamisele?; Tervisekassa
- ✓ Kogukonna tervis: kuidas saada inimesed liikuma; FitSphere
- ✓ Tugi reumaatilistele haigetele; Eesti Reumaliit

- ✓ Töövarju praktika Küprose reumaliidus Larnacas, Larnaca Meditsiinilikooli raamatukogu külastus / Organisatsiooni juhtimine, kaasamine, muusika ja kunstiteraapiad, koostöö erinevate organisatsioonide ja liitudega; Erasmus+, Eesti Reumaliit, Küprose Reumaliit
- ✓ Enesejuhtimise koolitus; Eesti Reumaliit

Digioskused

- ✓ Häkkerid või hooletus? Kuidas kaitsta ennast ja teisi ohtude eest küberruumis?; Riigi Infosüsteemide Amet
- ✓ ChatGPT turunduses ja igapäevatöös; DreamGrow, Saaremaa Ettevõtlusakadeemia
- ✓ WordPressiga kodulehe koolitus; KehaMeeleKool OÜ
- ✓ Videotöötamise algkursus; Kuressaare Ametikool
- ✓ Digiteenuste koolitused; RaRa
- ✓ Kui tehisintellekt koolimajja jõudis ...; RaRa
- ✓ Tutvumine ja suhtlemine ChatGPT-ga; DreamGrow
- ✓ Foto kui visuaalne suhtluskeel; RaRa

Trinidad Wisemani koolitused (veebikoolitused)

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Trinidad Wiseman

- ✓ Autentimisvahendid – probleemid ja lahendused
- ✓ Transport ja navigeerimine
- ✓ E-poed ja turvalised e-maksud
- ✓ Suhtlusrakenduste kasutamine
- ✓ Virtuaalse nõustamise meetodid ja vahendid
- ✓ Videotöötamise tööriistad
- ✓ Küberturvalisuse põhimõtted
- ✓ E-uudiste kanalid
- ✓ Tervisekassa teenused
- ✓ Sotsiaalkindlustusameti teenused
- ✓ Eestis tegutsevate pankade e-teenused
- ✓ Tööturuga seotud e-teenused
- ✓ Energiateenuste portaalid
- ✓ Atraktiivsed kommunikatsioonimaterjalid
- ✓ Uued avaliku sektori poolt pakutavad teenused
- ✓ Teenusdisaini järelkaja seminar
- ✓ Teenuse juhtimise ABC
- ✓ Digiriigi ABC
- ✓ Kursuse loomise ABC
- ✓ Praktiline andragoogika
- ✓ Teenusedisaini koolitused (osa koolitusprogrammist „Raamatukogu digiriigi nõustajana“) 3 päeva

Trinidad Wisemani koolitused (kohapeal)

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Trinidad Wiseman

- ✓ Raamatukogu digiriigi nõustajana mooduli "Teenusedisaini koolitus" 1.-4. koolituspäev

Muud koolitused

- ✓ Rahatarkus mentorklubi; AS Saare Arenduskeskus

- ✓ Ettevõtluse rikastamise ja kvaliteedi ühtlustamise õppereis kolmikpöörde valguses (Õppreis Tallinna); MTÜ Saarte Koostöökogu, Saaremaa vald, Muhu vald, SA Saare Arenduskeskus
- ✓ Jätkusuutlikud kogukonnad; Maaeluvõrgustik
- ✓ Saare maakonna arengukonverents; Saaremaa Vallavalitsus
- ✓ Milleks meile pensionisambad ja kuidas tagada endale muretu pensionipõlv?; Swedbank, Saaremaa Vallavalitsus

2.4.2 Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused

Tabel 4

Koolituse aeg	Koolituse teema	Koolitaja	Koolituse maht/kestus	Raamatukogu hoidjate arv/ KOV-de arv	Eelarve/Koolituseks kulutatud summa
09.02.23	Alexanderi tehnika	Eva Püssa	6 tundi	19/1	534
10.02.23	Alexanderi tehnika	Eva Püssa	6 tundi	19/2	534
08.03.23	Liiklusnädal(ad)/ kuu raamatukogudes Helene Ranna – Saaremaa naiskirjanik, tema saatus ja koht Eesti kultuuri loos	Diana Okas Transpordiamet Karin Sibul	3 tundi 1 tund	33/2	576
05.04.23	Teeninduskultuur kui turundus-sõnum	Heli Tooman	6 tundi	38/2	855
11.05.23	Raamatukogu sinu taskus / MIRKO	Margit Jõgi Riin Olonen	4 tundi	36/2	289
29.08.23	Lastekirjanduse erialapäev Saare	Jaanika Palm, Helena Kostenok,	4 tundi	29/2	90

	maakonnas	Triin Soone, Katrin Tõnisson			
19.- 20.09.2023	XX üleriigiline lasteraamatukoguhoidjate päev	Lembit Uustulnd, Vilve Aavik Vadi, Krista Kumberg, Triin Soone, Kersti Salf, Jaanus Kõuts	10 tundi	60/21	270
05.10.23	Kultuur ja kultuuri-devaheline suhtlus	Anastassia Zabrods-kaja Monica Marfeldt	5 tundi	47/4	61
Väljasõidud					
21.- 23.09.23	Läti õppe-ja kogemusreis, Ogre raamatukogu		24 tundi	44/3	7720
03.11.23	Valjala raamatukogu 140 Valjala keel murrakust kohanime-den	Kristiina Maripuu	3 tundi	24/2	550
11.12.23	Väljasõit Pärsama, Metsküla ja Leisi raamatukokku Norra raamatukogudest	Anu Vahter	5 tundi	38/1	960

Saare Maakonna Keskraamatukogu korraldas 2023. a maakonna raamatukoguhoidjatele kaheksa koolituspäeva ja kolm õppesõitu.

Koolituspäevade kavandamisel arvestati raamatukoguhoidja kutsestandardi kompetentsinõuetega (lugeja- ja infoteenindus, kogude kujundamine, eesti kirjanduse tundmine, lastekirjandus, raamatukoguteenuste turundus, arendustegevus, juhtimine jne) ning raamatukoguhoidjate vajaduspõhiste koolitussoovidega.

Õppesõidud ja kohapealsed koolituspäevad andsid erialaseid ja üldkultuurilisi teadmisi ning võimaluse suhelda ja kogemusi vahetada nii oma maakonna kui Hiiumaa ja Ogre kolleegidega.

Keskkogu poolt pakutud kohapealsete õppepäevade teemade ja korraldusega olid raamatukoguhoidjad väga rahul. Koolituspäevi ja õppereise hinnati asjakohasteks, harivateks ja sisukateks.

Väljaspool Saaremaad toimuvatel koolitustel osalemise teeb keeruliseks suur aja- ja rahakulu. Varahommikune ühistranspordiühendus mandriga on väga halb. Et Tallinnas kell 10 või 11 algavale koolituspäevale jõuda, tuleb eelmisel päeval kohale minna ja broneerida majutus või sõita samal hommikul lennukiga, ka siis riskides hiljaks jäämisega.

17 maakonna külaraamatukogu on nädalas avatud vähem kui viis päeva. Lugejatele mõeldes ei taheta raamatukogu mitmeks päevaks sulgeda. Kõike eelnevat arvestades peavad raamatukogutöötajad väga oluliseks, et koolituspäevad erinevatel teemadel toimuksid Kuressaares kohapeal.

Erialast abi probleemide ja küsimuste tekkimise korral said maaraamatukoguhoidjad keskkogu töötajatelt jooksvalt telefoni või e-posti teel.

2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

LISA 2

2.4.4 Erialahariduse omandamine

Maakonna 46 raamatukoguhoidjast 24-l on kõrgharidus (sh raamatukogunduslik kõrgharidus 16 töötajal). Keskharidusega raamatukoguhoidjaid on maakonnas 22 (sh raamatukogunduslik 6 töötajal).

Kutsevalifikatsiooni tunnistus on omistatud 30 maakonna raamatukoguhoidjale.

Eikla/Kaarma raamatukogu juhataja jätkas õpinguid Tartu Ülikoolis bakalaureuseõppes infokorralduse erialal.

Liiva raamatukogu juhataja läbis RaRa korraldatud raamatukoguhoidjate kutsekoolituse.

Üks keskkogu töötaja lõpetas TÜ mikrokraadi programmi „Usundid kultuuri- ja mõtteloos“.

2.4.5 Töötajate tunnustamine

Aive Sepp (Laimjala) – „Laimjala Rahvamaja 2023 sõber“, panuse ja abi eest Laimjala kultuuriellu ja rahvamaja tegemistesse

Marlin Pärn (Orissaare) – tänukirjad Orissaare Gümnaasiumilt “Aitäh, et andsid võimaluse oma päeva rikastada rõõmsate laste ja lustlike lugudega”, Orissaare Noortelinnakult röömufestivalil osalemise eest, Orissaare Avatud Noortekeskuselt noorteka suvelaagri projektis osalemise eest, Integratsiooni Sihtasutuselt “Aitäh, et aitasid mentorina Keelesõbra programmi 4. hooajal 2023. aastal oma keelesõbral eesti keelt harjutada ja Eesti kultuuriga põhjalikumalt tutvust teha”

Agnessa Sepp (Sakla) – tänukirjad Saaremaa Vallavalitsuselt külaelu järjepideva edendamise eest ja Saaremaa Kaitseliidult hea koostöö eest

Rita Lauge (Tornimäe) – tänukiri Tornimäe rahvamajalt “Tornimäe rahvamaja sõber 2022”

Marie Saarkoppel (Liiva) – 2022. aasta Muhu valla kultuuripreemia ja tunnustus ETKA Andrase poolt Saare maakonna Täiskasvanud Õppija tänusündmusel kohtumiste sarja „Ettevõtlik inimene“ korraldamise eest

Anu Kaljuste (Hellamaa) – tänukirjad Saare Maakonna Keskraamatukogult „Saare maakonna parim maaraamatukoguhoidja 2023, ERÜ-lt „Aasta maaraamatukoguhoidja 2023“ nominent, Muhu Vallavalitsuselt „Muhu valla 2022. aasta kultuuripreemia“ nominent, Kultuuriministeeriumilt „Raamatukogude teema-aasta õnnestumisele kaasaaitamise eest“; Muhu valla kultuuripreemia 2023. laureaat – Hellamaa raamatukogu juhtimise, põnevate näituste korraldamise ja 2023. a maakonna parima raamatukoguhoidja nimetuse eest

Liisi Ansper (Saare Maakonna Keskraamatukogu) – tänukirjad Saare Maakonna Keskraamatukogult, ERÜ-lt ja Saaremaa Vallavalitsuselt ERÜ tunnustuse „Parim noor raamatukoguhoidja 2023“ nominent

Merike Soon (Saare Maakonna Keskraamatukogu) – tänukiri Saare Maakonna Keskraamatukogu, ERÜ, Saaremaa Vallavalitsus ERÜ auhinna „Lasteraamatukoguhoidja 2023“ nominent

Maret Kaju (Kihelkonna) – Saaremaa Vallavalitsuse tänukiri seoses 50. tööjuubeliga

2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine

LISA 3

Saare maakonna 3 raamatukogu asuvad koolihoones, 9 raamatukogu ühes majas rahvamaja ja 3 lasteaia. 14 raamatukogu majanaabriteks on erinevad asutused ja ettevõtted (teenuskeskused, külakeskus, kohvik, spordiselts, tööppekeskus jne). Omaette hoones on Mustjala raamatukogu, mis 2024. aasta jooksul kolib Mustjala põhikooli hoonesse.

2023. aasta märtsi lõpus kolis Pärsama raamatukogu Pärsama lasteaia hoonesse renoveeritud ruumidesse.

Remondivajadus on järgmistel raamatukogudel:

- Abruksa raamatukogu – seinte soojustamine, välisseinte värvimine, välistrepp;
- Laimjala – Saaremaa vallal on plaanis Laimjala mõis renoveerida. Selle käigus tuuakse kool ja lasteaed Kahtlast Laimjala mõisa. Kuna plaani kohaselt läheb remonti ja saab uue kuue kogu mõis, siis saa ka raamatukogu uued remonditud kaasaegsed ruumid. Raha selleks on taotletud mitmest projektist.

- Hellamaa – täielik renoveerimine ja soojustamine;
- Orissaare – lugemistoa põranda ja lugemistoa ning kabineti seinte pragude parandamine, hoidla remont; Tulemas on Orissaare kultuurimaja remont, mille käigus saavad ka raamatukogu ruumid uuendatud.
- Randvere raamatukogu – sanitaarremont;
- Sakla raamatukogu – sanitaarremont, värvimistööd;
- Taritu raamatukogu – sanitaarremont, aknalaudade ja uste värvimine;
- Tornimäe raamatukogu – kapitaalremont, valgustuse väljavahetamine, küttesüsteemi paremaks muutmise;
- Valjala – hoone vajab väljast korrastamist, oleks vaja ka üle vaadata pisevad peale mitut aastat ruumide kasutamist;
- Liiva - uus valgustus ja uued laed;

Saare Maakonna Keskraamatukogu Raamatukogu ruumid (Tallinna 6, Kuressaare) on kasutusel 2002. aastast. Raamatukogu vajab sanitaarremonti. Ruumide seinad on kulunud, seintes praod jne.

Lugemissaali katuseaknast tuleb palju külma õhku, kuna katuseakna tihendid on ilmselt oma aja ära elanud. Töötajad on leti taga pidevalt tõmbetuules.

Suured probleemid on keskkogu kütte- ja ventilatsiooniga. Vaja on korda seada reguleerimisvõimalused, et raamatukogu ruumides oleks normaalne temperatuur ja jätkuks õhku. Eriti suveajal on nii lugejatele kui töötajatele tõeliseks katsumuseks kuumus ja õhupuudus, kuna raamatukogu ruumides puuduvad konditsioneerid.

Hoidlates siinidel liiguvad rasked metallriiulid on muutunud ohtlikuks – teise asendisse liigutades nad ei seisku, vaid vajuvad töötajatele peale.

2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele

Tabel 5

Juurdepääs võimalik	Aste, Eikla, Kõrkvere, Kärla, Leisi, Liiva, Lümanda, Orissaare, Pihla, Pärnama, Randvere, Salme, Sandla, Taritu, Torgu, Valjala, Võhma, Saare Maakonna Keskraamatukogu
Juurdepääs võimalik osaliselt	Hellamaa, Mustjala, Sakla
Juurdepääs puudub	Abruka, Kaali, Kaarma, Kihelkonna, Laimjala, Metsküla, Ruhnu, Tornimäe

Raamatukogu võib olla küll esimesel korrusel, kuid kaldtee puudumisel võivad mitmed järsud trepiastmed liikumispuudega inimesele siiski takistuseks saada.

Teisel korrusel asuvatesse maaraamatukogudesse on liikumispuudega inimestel sisenemine raskendatud. Selliseid raamatukogusid on praegu maakonnas 2 (Kaali, Tornimäe) ning 1,5 korrusel asuv Kaarma raamatukogu.

Keskraamatukogu ruumides on liikumispuudega ja ka ratastooliga inimesel liikumine võimalik. Olemas on lift ja invatualetid mõlemal korrusel. Paraku rasketest klaasist välisustest liikumispuudega või ratastoolis inimene ilma abistajata sisse ei saa.

Juurdepääsetavus aasta jooksul ei muutunud.

Raamatukoguhoidjate hinnangul ei ole siiani liikumispuudega inimeste teenindamisega probleeme olnud. Kui keegi on abi vajanud, on alati leitud lahendus.

2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas

Arvutitöökohti on maakonna raamatukogudes kokku 108, millest 58 arvutit kasutajate ja 50 raamatukogutöötajate käsutuses. Kõik – nii kasutaja- kui töötajaarvutid – on internetiühendusega.

Saare maakonnas on avalik WiFi võrk 28 raamatukogus, puudub Kaarma raamatukogus.

Saaremaa vallavalitsuse IT teenistus on suureks abiks IT hangete ja muude IT-alaste küsimuste lahendamisel, milles meil pädevus puudub. Ka on IT osakond vajadusel varustanud raamatukogusid kasutatud arvutitega ja vahetatud on arvutite kõvakettaid.

Raamatukoguprogrammi Riks osas on raamatukogudel jätkuvalt väga hea koostöö OÜ Deltmari ja Meelis Lilbokiga. Kõik tekkinud mured ja erinevad ettepanekud leiavad alati väga kiiresti vastuse ja lahenduse.

2023. aastal soetati keskkogu internetipunkti 9. ja 10. arvuti tarvis e-notari toimingute läbiviimiseks vastav kaamera. Alustati ettevalmistust RFID tehnoloogia kasutusele võtmiseks keskkogus – uutele raamatutele hakati kleepima RFID koode.

2024. a märtsis sõidavad raamatukogude esindajad ja vallavalitsuse esindajad Bornholmi saarele, et tutvuda sealsete avatud raamatukogude süsteemiga ja saada eeskuju ning nõuandeid, et seda teenindusmudelit analüüsida ja projekti raames töötada välja sobiv mudel ka Saaremaa raamatukogude jaoks.

2024. a jätkatakse raamatukogude arvutipargi Windows 11 miinimumnõuetele vastavusse viimisega.

3. Kogud komplekteerimine ja töötlemine

3.1 komplekteerimise põhimõtted ja uuendused (sh e-teavikud)

Komplekteerimispõhimõtted 2023. aastal ei muutunud. Aluseks olid riiklikud suunised ja 28.06.2021 kinnitatud „Saare Maakonna Keskraamatukogu kogude komplekteerimise ja säilitamise põhimõtted“.

Kõik maakonna rahvaraamatukogud komplekteerivad oma kogud keskraamatukogu kaudu. Komplekteerimisel lähtutakse lugejate erinevatest vanusegruppidest, nende huvidest ja vajadustest. Lasteraamatute tellimisel kasutatakse Eesti Lastekirjanduse Keskuse soovitusnimekirju.

Külaraamatukogud saavad keskkogust tellimislehed tavaliselt 1-5 korda nädalas, mille põhjal teevad oma valikud ise, lähtudes oma rahalistest võimalustest ning arvestades oma raamatukogu teeninduspiirkonna eripära (kooli või lasteaia olemasolu, piirkonnas asuvad asutused, suvitajate soovid jne).

Keskraamatukogu koostab külaraamatukogude tellimuste alusel iga nädal koondtellimused, olles võrrelnud hulgiladude hindu. Tellimused tehakse hulgiladudest (Apollo, Rahva Raamat) ja otsetellimused kirjastustest (Varrak, Ersen, Ühinenud Ajakirjad) ning kirjanikelt.

Vormistades maakonna tellimuse hulgikliendina jõuavad teavikud raamatukogudesse oluliselt soodsamate hindadega. Hulgilaod on kehtestanud ka tellimuse maksumuse, millest alates saatekulu ei lisandu. Teavikute saabumine Kuressaarde toimus tavaliselt tarnijate kulul, enamasti 3-5 korda nädalas. Peamised tarnijad olid Rahva Raamat, Apollo, Varrak ja Ersen. Raamatute tellimuste täitmine ja kohalevedu Kuressaarde toimub kiiresti ja tõrgeteta.

Vajadusel tõi raamatupakid Tallinnast ära Saaremaa Vallavalitsuse auto või tellisime majandusvedude teenust AS-lt Tehtal. Tavaliselt ühildati teavikute transport näituste vms Tallinnast toomise või sinna tagasi viimisega.

Saare Maakonna Keskraamatukogu komplekteerib, arvestab ja töötleb teavikuid, peab arvestust komplekteerimissummade üle, koostab saatelehed ja pakib teavikud transpordiks külaraamatukogudesse. Raamatupakkide toimetamise reeglina kaks korda kuus – mõnel kuul ka sagedamini – külaraamatukokku organiseerivad külaraamatukogude juhatajad ise. Maaraamatukogud kasutavad ka keskkogu laenutuskappi, et oma raamatupakk vajadusel kätte saada keskkogu lahtiolekuajast olenemata. 2023. aastal läksid raamatupakid külaraamatukogudesse 21 korral. Keskraamatukogu peamaja lugejateni jõuavad uued raamatud komplekteerimisosakonnast igal tööpäeval.

Teavikute pidev järelkomplekteerimine maakonna külaraamatukogudele toimub paralleelselt jooksva komplekteerimisega. Oluline on ka soodusnimekirjadest tellimine ning seda võimalust kasutatakse palju.

Saaremaa vald andis 2023. a teavikute soetamiseks elaniku kohta 3,42 € (2022 – 3,64 €), Muhu vald 3 € (2022 – 3 €) ja Ruhnu vald 16,57 € (2022 – 14,92 €).

USA saatkonna toetus keskraamatukogu Ameerika teabepunktile teavikute ostmiseks oli 1893 € (2022 – 1984 €).

Suurimad annetajad olid Eesti Hoiuraamatukogu, Kultuurileht ja kohalikud elanikud.

Kogude keskmine ringlus maakonnas oli 2023. aastal 0,7 nagu eelmiselgi aastal.

3.1.1 Raamatu komplekteerimine (trükis + e-raamat)

Kogude täiendamisel oli endiselt esikohal Eesti autorite ja Eesti kohta ilmuva kirjanduse, samuti lastekirjanduse ning oma piirkonna kodulooliste trükiste soetamine. Olulisel kohal oli ka teatmeteoste ja teadmiskirjanduse ning väärt tõlkekirjanduse tellimine.

Raamatute ostuks kulutatud summa maakonnas tervikuna oli 1,4% suurem, kui eelmisel aastal. 2023. a osteti raamatuid maakonnas kokku 186 603 euro eest, mis on 80,2% kogu komplekteerimissummast (2022 – 80,7%).

Ostetud raamatu keskmiseks hinnaks kujunes 2023. aastal maakonnas 15 eurot (2022 – 14,27 €). Komplekteeriti ainult trükitud raamatuid.

2023. a tuli Saare maakonna raamatukogudesse raamatuid juurde 13 916 eksemplari, mis on 454 eksemplari vähem kui eelmisel aastal. Juurdetulnud eksemplaridest olid 12 006 ostud (2022 – 12 805) ja 1910 annetused (2022 – 1565). Annetused moodustasid 2023. a lisandunud eksemplaridest 13,7%. Annetuste osakaal on paaril viimasel aastal tõusnud. 2021. a oli kogudesse juurde tulnud raamatutest annetused 8,8% ja 2022. aastal 10,9%. Nimetusi lisandus 3426.

Võõrkeelseid raamatuid lisandus 130 eksemplari (2022 – 178). Ameerika saatkonna toetusega osteti keskkokku 75 ingliskeelset raamatut, sh ilukirjandus ning enamasti turismi, majandust, psühholoogiat, keeleõpet, moodi ja turundust käsitlevad teosed.

Maakonda juurdetulnud raamatutest 10 221 eksemplari (2022 – 10623), s.o 73,5% oli laste- ja ilukirjandus (2022 – 73,9%)

Saare Maakonna Keskraamatukogu peamajja Kuressaares lisandus 3485 eksemplari (2022 – 4089). Sellest 3597 eksemplari olid ostud (2022 – 3851) ja 248 eksemplari (2022 – 238) annetused. Keskkoogu peamajja juurde tulnud raamatutest olid 59,8% ilukirjanduslikud teosed (2022 – 61,9%).

Keskraamatukokku Kuressaares osteti iga nimetust raamatuid keskmiselt 2 eksemplari. Väga nõutud ja populaarseid ilukirjanduslikke teoseid vahel kuni 4 eksemplari ja vajadusel rohkemgi, sõltuvalt raamatu populaarsusest ja tekkinud järjekorra pikkusest.

3.1.2 Perioodika komplekteerimine

Maakonnas tervikuna telliti perioodikat 44 866 euro eest (2022 – 43 076 €), mis moodustas 19,3% (2022 – 18,9%) kogu komplekteerimissummast.

Saare maakonna raamatukogudele riigilt kogude komplekteerimiseks saadud toetusest (70 141 eurot) kasutati kultuuriperioodika tellimiseks 3661 eurot.

Kogu Saaremaa valla raamatukogude perioodika telliti 2023. aastal keskkogu vahendusel, arvestades haruraamatukogude soove.

Ameerika saatkonna toetusega osteti keskkokku 8 nimetust ingliskeelseid ajakirju (sh majandust, poliitikat, teadust, turismi, sisustust ja moodi käsitlevad ajakirjad).

Keskkogus Kuressaares oli võimalik lugeda 110 nimetust ajakirju ja 17 nimetust ajalehti.

3.1.3 Auviste komplekteerimine

Auviste ja muude teavikute ostud kokku moodustasid kogu maakonna komplekteerimissummast 0,5% .

Auviseid tuli maakonna raamatukogudesse juurde 16 (2022 –55), millest 14 olid ostud (2022 – 34). Raamatukogude kasutajate huvi auviste vastu on väike ning seetõttu on nende komplekteerimine ka vähenenud.

Muid teavikuid lisandus maakonna raamatukogudesse 75 (2022 –59), kolm neist annetused. Valdavalt on need erinevad lauamängud, mis on jätkuvalt raamatukogude külastajate hulgas väga populaarsed.

3.2 inventuurid, mahakandmised

Maakonna raamatukogude kogudest kustutati 12 541 raamatut (2022 –10 204), 405 ajakirja aastakäiku (2022 – 293), 63 auvist (2022 – 4) ja 2 muud teavikut (2022 – 4).

Likvideeritud Tagavere raamatukogu raamatufond anti üle Tagavere seltsile MTÜ Tagavere Optimistid.

4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

Saare Maakonna Keskraamatukogu (peamaja Kuressaares) liitus üleriigilise laenusplatvormiga MIRKO. Septembrikuus sai keskkogu vaikse töö kabineti.

Oktoobris 2023. a korraldas Saaremaa Vallavalitsus rahvaküsitluse. Üldise rahulolu kohta küsiti nii üldist arvamust kui ka hinnangut iga valla teenuse kohta eraldi. Rahuloluküsitluses said Saaremaa valla teenustest viie punkti skaalal kõrgeimad hinded raamatukogud (4,2 punkti), järgnesid avalik kord ja turvalisus (4), lasteaiaharidus (4) ja kooliharidus (3,8).

2023. aasta lõpus tegid lugejate rahulolu-uuringu Muhu valla Hellamaa ja Liiva raamatukogu ning Saare Maakonna Keskraamatukogu (kaasa arvatud harukogud).

Muhu valla Hellamaa ja Liiva raamatukogude rahuloluküsitlusele vastas kokku 59 inimest. Vastata sai nii paberkandjal, kui ka internetis. Pooled vastajatest kasutavad mõlemat raamatukogu, ülejäänud jagunevad enam-vähem võrdselt kahe raamatukogu vahel. Valdav enamus vastajatest olid naised, enamus töötavad inimesed.

Küsitlusele vastajad olid Muhu valla raamatukogude teavikute valikuga väga rahul ja pigem rahul. Raamatukogude asukohta ja ligipääsetavust peeti heaks. Mainiti, et töötajad on väga toredad ja kompetentsed. Kiideti raamatukogude vahelist head koostööd.

Hellamaa raamatukogule sooviti suuremaid, soojemaid ja remonditud ruume. Raamatukogudelt oodatakse raamatukappe, kojukandeteenust ning ööpäevaringset ligipääsetavust ning vallalt töötajatele kõrgharidusega kultuuritöötaja palka.

Saaremaa valla raamatukogude lugejate rahulolu-uuring toimus ajavahemikus 20.11.-31.12.2023. Uuringu läbiviimiseks kasutati empiirilist kvantitatiivuuringut, mille jaoks loodi Google vormide põhine ankeetküsimustik. Täita sai ka paberkandjal ankeete. Kokku laekus 522 vastust. Kõige enam vastajaid oli vanuses 40-49 aastat, 80% neist naised.

Uuring Saaremaa valla raamatukogude kohta andis huvitava ülevaate kohaliku kogukonna lugemisharjumustest ja raamatukogude külastamise mustritest.

Uuringus osalejad peavad kohalikke raamatukogusid olulisteks kogukonnakeskusteks ning olid rahul kogude koostise ja raamatukogudes pakutavate teenuste kvaliteediga. Vastajate poolt kõige enam kasutatud teenused olid raamatute kojulaenus, perioodika lugemine

kohapeal ja raamatute tagastuskast. Üldse mitte ei kasutanud vastajad MIRKO-t. Kõrgelt hinnati raamatukoguhoidjate kompetentsust, usaldusvärsust, abivalmidust ja sõbralikkust.

Raamatukogudelt ootavad küsimustikule vastajad üritusi, koolitusi ja kirjanikega kohtumisi, laenutuskappe ning vaikse töö kabinette ja et osad haruraamatukogud oleksid nädalas rohkematel päevadel avatud.

4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine

Saare maakonna rahvaraamatukogudes on tagatud elanikele juurdepääs avalikule teabele. Kasutajate käsutuses on 58 arvutit (kõik internetiühendusega), sh Kuressaares 16 arvutit. WIFI leviala on 28 maakonna rahvaraamatukogus, puudub ühes.

Internetipunktide kasutajad külastasid põhiliselt internetipanka, sotsiaalmeedia kanaleid, infoportaale, e-notarit, ajalehtede võrguväljaannete lehekülgi ning osteti praami- ja lennupileteid, telliti kalastuslubasid, vaadati e-posti, digiallkirjastati dokumente jne. Palju kasutati ka printimisteenust.

Väga oluline on raamatukoguhoidjate osa lugejate abistamisel e-teenuste kasutamisel erinevates keskkondades.

AIP-i arvuteid kasutati ka kaugtöö tegemiseks.

2023. aastal oli keskraamatukogu internetipunkti külastusi Kuressaares 5666, mis on 7,8% rohkem kui eelmisel aastal, haruraamatukogudes on jäänud endisele tasemele.

4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused

Väliteeninduspunktid on kahel külaraamatukogul – Laimjala ja Sakla. Laimjala teeninduspunktis Saarekülas ja Sakla teeninduspunktis Kallemäe koolis on võimalik lugemisvara laenutada neljapäeviti.

Koduteenindust pakkusid keskkogu ja 15 külaraamatukogu. Tagastuskastid on kõigil Saare maakonna rahvaraamatukogudel.

Keskkogu lugejad Kuressaares saavad kasutada ka raamatukappi. 2023. a oli 1011 raamatukapi laenutust, so 48 rohkem kui eelmisel aastal.

2023. aasta märtsikuus ühines Saare Maakonna Keskraamatukogu üleriigilise laenusplatvormiga MIRKO. Aasta on olnud edukas. MIRKO tellimusi oli päevas keskmiselt kaks. 2023. aastal oli kokku 160 tellimust, laenutati kokku 344 raamatut. MIRKO kaudu liikusid ilukirjanduslikud teosed, elulood ning aiandus-, käsitöö- ja investeerimisalased raamatud.

Septembris paigaldati keskkogu lugemissaali vaikse töö kabinet, mis leiab väga aktiivset kasutust nii teismeliste, õppijate, rühmatöö tegijate kui ka kaugtöö tegijate poolt. Juba esimese kahe kuu jooksul oli üle 300 kasutuskorra. Kabiinis töötatakse sülearvutiga (Zoom jm keskkondade kasutamine, kus on vaja rääkida), on õpetaja-õpilane eratunnid, loetakse

raamatut, tehakse rühmatööd jne. Kuigi kabiin on mõeldud kahele inimesele, mahutab see tegelikult neli inimest.

Aina enam kasutatakse raamatukogusid kaugtöö tegemiseks. Mitmed haruraamatukogud töid esile vajaduse individuaaltöö ruumi järele.

Jätakuvalt pakkusid 2023. a Omniva lepingulisena postiteenuseid Liiva, Mustjala ja Salme raamatukogu.

Sakla raamatukogu juhataja viib kahe läheduses oleva bussiootepaviljoni riulitele reisijate jaoks kaasa võtmiseks mahakantud raamatuid. See lugemisvara on kenasti omaniku leidnud.

2023

Maakonnas tervikuna:

- raamatukogude registreeritud kasutajate hulk vähenes ühe inimese võrra
- külastusi oli rohkem 1,1%
- kojulaenutuste arv vähenes 1%
- külastusi elaniku kohta oli 5 (2022 – 5,1)
- kojulaenutusi elaniku kohta 6,9 (2022 – 7,2)
- laenamissagedus 24,9 (2022 – 24,4)

Tabel 6

Raamatukogu	Lugejad 2022	Lugejad 2023	Muutus (+/-)
Rahvark mk-s kokku*	11717	11716	-1
MKR kokku**	11053	11025	-28

*Rahvaraamatukogud maakonnas kokku

**Maakonnaraamatukogu koos oma haruraamatukogudega kokku

Kasutajate arvust olid 23,8% lapsed (2022 – 23,3%). Saare maakonna elanikest 33,8% olid raamatukogude registreeritud kasutajad (2022 – 34,9%).

Tabel 7

Raamatu-kogu	Külastused 2022	Külastused 2023	Muutus (+/-)	Virtuaal-külast. 2022	Virtuaal-külast. 2023	Muutus (+/-)
Rahvark mk-s kokku*	171992	173954	+1962	266323	245538	-20785
MKR kokku**	162345	163320	+975	266323	245538	-20785

*Rahvaraamatukogud maakonnas kokku

**Maakonnaraamatukogu koos oma haruraamatukogudega kokku

Tabel 8

Raamatu- kogu	Laenut-d 2022	Laenut-d 2023	Muutus (+-)	Päringud** * 2022	Päringud** * 2023	Muutus (+-)
Rahvark mk-s kokku*	285961	291279	+5318	5114	5948	+834
MKR kokku**	270408	275489	+5081	4971	5785	+814

Tabelis on koju- ja kohallaenutused kokku liidetud.

**Rahvaraamatukogud maakonnas kokku*

***Maakonnaraamatukogu koos oma haruraamatukogudega kokku*

Kõigist laenutustest olid kojulaenutused 81,7% (2022 – 84,1%)

- Maakonna raamatukogude kojulaenutustest 84,6% olid raamatud (2022 – 83,6%), perioodika 15,1% (2022 – 16,1%) ja auvised ning muud teavikud 0,3% (2022 – 0,3%)
- Ilukirjanduse osakaal raamatute kojulaenutuste hulgas maakonna raamatukogudes oli 76,3% (2022 – 76,5%).
- Kojulaenutustest moodustas võõrkeelne kirjandus 1% (2022 – 1,1 %).

Lugejate hulgas on endiselt populaarsed „Minu ...“ sarja raamatud, palju loetakse ka elulooraamatuid. Eelistatakse Skandinaavia maade kriminaalromaane. Jätakuvalt tuntakse huvi investeerimisalaste raamatute vastu. Kogudest leiavad kasutamist eelkõige uuemad raamatud.

Enim laenutatud raamatud Saare maakonna maaraamatukogudes 2023

Lembit Ulfsak	Epner, Eero	211
Üksainus isiklik elu	Tuule, Eet	205
Avameri [5]. Meri taskus	Uustulnd, Lembit	178
Kauge lähedus	Ernits, Marje	173
Helge tulevik	Ernits, Marje	168
Küünlapäeva loos	Sepp, Adena	152
Ära ütle midagi	Jaanimaa, Lea	152
Nagu lainevahust tõusnud	Tinnuri, Urve	148
Väike külaturg. Tähistaevas	May, Nicola	143
Päikesevilla saladused	Bohnet, Jennifer	134
Tähtede jagaja	Moyes, Jojo	128
Peen perekond	Lember, Ira	126

Enim laenutatud raamatud Saare Maakonna Keskraamatukogus (Kuressaares) 2023

Kus laulavad langustid	Owens, Delia	120
Lembit Ulfsak	Epner, Eero	111
Ma tahan. Ma suudan. Ma võin –	Dorbek, Mauri	107
Kristi Ojasaare lugu		
Libahunt	Kitzberg, August	91
Kollane autopõrnikas sõidab ringi	Pervik, Aino	91

Minu Kuressaare - uhkelt iseseisev	Pesti, Mele	89
Varastatud oranž jalgratas	Keränen, Mika	84
Vanamees ja meri	Hemingway, Ernest	79
Rehepapp, ehk, November	Kivirähk, Andrus	79
Kaksteist kuud	Maršak, Samuil	78
Avameri [5]. Meri taskus	Uustulnd, Lembit	76
Jussikese seitse sõpra	Väljal, Silvi	74

Infopäringud

Päringuid registreeriti 2023. a maakonna raamatukogudes kokku 5948 (2022 – 5059), so 18% rohkem kui varasemal aastal. Valdavalt olid need teemapäringud.

Näiteid päringutest: Eesti eksiilvalitsus, linnukeel, luuletused kaladest, elu ja teisepoolsus, korilusturism, kassitõud, muinasjutud põhjamaa loomadest, ärevushäire, pliidi ehitamine, sokikanna kudumine, Bittneri palsami koostis, Tumala hiiekivid, mängu pulmas mängimiseks, nahknõud baroki ajastul, nahktapeet, kadunud postipaki otsimine jne.

Tabel 9

Raamatu-kogu	Virtuaalürituste arv		Virtuaalüritustel osalejate arv		Virtuaalürituste järelvaatajate arv***	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Rahvark mk-s kokku*	2	1	60	3	0	804
MKR kokku**	2	0	60	0	0	0

*Rahvaraamatukogud maakonnas kokku

**Maakonnaraamatukogu koos oma haruraamatukogudega kokku

***kui järelvaatamine võimaldati peale ürituse toimumist

Hellamaa raamatukogu juhataja korraldas koostöös Muhu valla kultuurijuhiga Facebooki lehtedel Muhu mardipäevakommete tutvustamiseks virtuaalürituse „Mardilaupa jutud“.

Tabel 10

Raamatu-kogu	Virtuaalkoolituste arv		Virtuaalkoolitustel osalejate arv		Virtuaalkoolituste järelvaatajate arv***	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Rahvark mk-s kokku*	0	0	0	0	0	0
MKR kokku**	0	0	0	0	0	0

*Rahvaraamatukogud maakonnas kokku

**Maakonnaraamatukogu koos oma haruraamatukogudega kokku

***kui järelvaatamine võimaldati peale koolituse toimumist

Tabel 11

Raamatu-kogu	Virtuaalnäituste arv 2022	Virtuaalnäituste arv 2023	Virtuaalnäituste külastajate arv 2022	Virtuaalnäituste külastajate arv 2023
Rahvark mk-s kokku*	0	0	0	0
MKR kokku**	0	0	0	0

*Rahvaraamatukogud maakonnas kokku

**Maakonnaraamatukogu koos oma haruraamatukogudega kokku

4.3 RVL teenindus

Maakonnas tervikuna said raamatukogud RVL-i teel kokku 1955 tellimust (2022 – 2026). Teistelt raamatukogudelt telliti 2005 eksemplari (2022 – 2002).

Peamiselt oli tegemist maakonnasisese RVL-ga, mis toimus läbi Riksi ja oli kasutajale tasuta. Maakonnasisese RVL-i puhul korraldati raamatute kättesaamine ja tagastamine raamatukogutöötajate vahendusel või sõprade-tuttavate abiga ning lugejatel oli võimalik oma raamatud kätte saada ka keskkogu laenutuskapist. Maaraamatukogud esitasid välis RVL-i tellimusi harva.

Keskkogu Kuressaares tellis raamatuid pea kõigist ESTER-s olevatest suurematest raamatukogudest. Eesti Rahvusraamatukogust telliti kaheksa artiklite digikoopiat. Need olid nii erialajakirjadest, kui ka ajalehtest ning artiklite kogumikest.

4.4 Laste- ja noorteteenindus

4.4.1 Laste-ja noortekirjanduse komplekteerimine

Laste- ja noorsookirjanduse komplekteerimispõhimõtted ei muutunud. Eelistati eesti algupärast laste- ja noorte- ning teabekirjandust ja väärt tõlkekirjandust.

Oluline oli „Lugemisisu“ projekti kaudu saadud raamatute hulk. Lastele ilmub palju kaasaegset ja head kirjandust. Lugemisharjumuse kujundamiseks on oluline pakkuda klassika kõrvale ka uut.

Laste- ja noortekirjandust osteti maakonda kokku 2882 eksemplari, millele kulutati 30 398 eurot (2022 – 3259 eksemplari, millele kulutati 31923 eurot).

Saare Maakonna Keskraamatukogu peamajja osteti laste- ja noortekirjandust 974 eksemplari 10 781 euro eest (2022 – 1146 eksemplari 11 877 euro eest).

4.4.2 Laste-ja noorte raamatukogu kasutamine

Tabel 12

Rmtk	Lug-d 2022	Lug-d 2023	Muutus (+/-)	Külast-d 2022	Külast-d 2023	Muutus (+/-)	Laenut 2022	Laenut 2023	Muutus (+/-)
Rahvark mk-s	2727	2786	+59	39019	42366	+3347	24099	24114	+15

kokku*									
MKR kokku**	2587	2623	+36	36835	39562	+2727	22838	22368	-470

**Rahvaraamatukogud maakonnas kokku*

***Maakonnaraamatukogu koos oma haruraamatukogudega kokku*

Laste ja noorte raamatukogude kasutamise kõik arvnäitajad maakonna tervikuna kasvasid 2023. aastal.

Maakonna lugejate üldarvust 23,8% olid lapsed (2022 – 23,3%). Laste külastused moodustasid 24,4% kõigist külastustest (2022 – 22,7%) ning kojulaenutused 10,1% (2022 – 10%).

4.4.3 Laste-ja noorteteenindus, s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine

Laste lugemisharjumuste kujundamise peamisteks eeldusteks on lapsi köitvate teavikute olemasolu raamatukogus ja erinevate ürituste korraldamine ning seejuures koostöö tegemine kohaliku kooli, lasteaia, rahvamaja ja noortekeskusega. Raamatukoguhoidjad tõdevad, et lastetööd on hea teha, kui lasteaed ja kool asuvad lähedal ning on koostööst huvitatud.

Eesti Lastekirjanduse Keskuse projektiga „Lugemisisu“ on liitunud 10 Saare maakonna raamatukogu (Saare Maakonna Keskraamatukogu ning Aste, Kärla, Laimjala, Liiva, Lümanda, Orissaare, Salme, Tornimäe ja Valjala raamatukogu). Raamatukoguhoidjate arvates on programm aidanud kaasa laste lugemishuvi tõusule.

Raamatukoguhoidjad tutvustasid nii koolides kui lasteaedades õpetajatele ELK spetsialistide poolt koostatud soovitusnimekirju. Lasteaiaõpetajatele korraldati õppepäevi tutvustamiseks uut lastekirjandust.

Orissaare raamatukogu lasteosakonna töötaja käib lasteaias kõigis neljas rühmas üle nädala raamatuid ette lugemas ja rühma kirjavara viimas. Põhikoolile ja gümnaasiumiklassidele komplekteeris ta raamatukastid 8. septembril toimunud lugemistunni tarvis, mida siis koolitunnis üheskoos avastati ja loeti.

9. klassi noormees käis Orissaare raamatukogus lasteosakonna töötajal töövarjuks ja oli abiks poistele suunatud raamatute väljapaneku koostamisel. Tehisintellekti abil nuputati poisse innustav pealkiri ja kujundus.

Keskkogu aitas kaasa MTÜ Soojad Südamed projektile „Raamatukogu ratastel“, mille eesmärk on anda Ukraina lastele läbi raamatute võimalus õppida ja mitte unustada oma kultuuri. Projekti raames annetustena kogutud ukrainakeelsed raamatud said lasteosakonnas oma riiuli.

4.4.4 Laste- ja noorteüritused

LISA 4

Lisa 4 ürituste tabelisse on lisatud ka raamatukogudes lastele toimunud kasutajakoolitused, sest üsna tihti on koolitus ja üritus omavahel põimunud.

Aastal 2023 toimus lastele hulgaliselt erinevaid ettevõtmisi ja ka kohtumisi lastekirjanikega.

2023. lastele toimunud:

- näitused ja väljapanekud maakonnas kokku 163
- laste ürituste arv maakonnas kokku 324
- laste rühmakoolitused maakonnas kokku 213
- lastele käisid esinemas Liis Sein, Helen Käit, Indrek Koff, Lembit Uustulnd, Markus Saksatamm, Andrus Kivirähk ja Ene Sepp

Jätakuvalt olid laste hulgas populaarsed meisterdamistunnid koos juhendajaga, palju mängitakse lauamänge. Keskkogu kodulehele seati üles lauamängude leht mängude juhenditega, mida jooksvalt täiendatakse. Keskkogus alustati lauamängude kojulaenutamiseega.

Suurt huvi pakkusid lastele liikluskooli jooksul toimunud näitused, viktoriinid, ohutult koolitee läbimise mängud jne.

Liikumisaasta puhul ostis keskraamatukogu lasteosakond juurde tubaseid sportimisvahendeid nagu tasakaalulaud ja toabatuut. Oli võimalus ka malet mängida ja hantleid tõsta ning hüppenööri hüpata.

Eelmisel aastal täitus soov tuua beebid ja nende vanemad raamatukokku. Leiti toredad beebiviiplemise entusiastid, kes pakkusid rõõmsat olemist Kuressaare beebidele ja emmedele-issidele.

Rohkem tähelepanu pöörati keskkogus toimetulekurühma lastele, pakkudes neile üritusi raamatukogus. Muinasjututuba kohandati ratastoolidele juurdepääsetavaks. Keskkogu lasteosakonna töötajad käisid ise rohkem väljas – lasteaedadesse viidi raamatuid ja tehti ka lugemishommikuid seal kohapeal.

Maaraamatukogudel, mille teeninduspiirkonnas ei ole kooli ega lasteaeda, on laste lugemishuvi tõstmiseks erinevate ettevõtmiste korraldamine keeruline. Selliseid raamatukogusid on maakonnas üheksa.

Tornimäe raamatukogu juhataja käib lasteaias kaks korda kuus, algklassiõpilasi oodatakse raamatukokku kord nädalas ja põhikooliõpilastele korraldas ta 2023. a neli raamatukogulaagrit.

Valjala raamatukogu juhataja osales Valjala noortekeskuse noorte kirjutatud projektis, mille sisuks oli väljasõit koos erinevate tegevustega. Käidi Tallinna Lennusadamas, Pronto keskuses, Tallinna Ülikoolis, driftikeskuses, Viimsi raamatukogus ja noortekeskuses.

Enne jõule oli Valjala raamatukogus jõuluraamatukogu, kuhu olid oodatud lapsed koos vanematega. Üheskoos meisterdati, mängiti bingot ning tehti riulite vahel taskulambiga orienteerumist, loeti jõululuuletusi ja jõulujutte.

Orissaare raamatukogu viis ERÜ projekti „Raamatukogud-muuseumid-noored” toel koos Saaremaa Noorsootöö Keskuse ja Orissaare Avatud Noortekeskusega läbi projekti „Raamatute erinevad võimalused olla noortele ja noortega koos helis, pildis ja raamaturiiulis”

<https://www.youtube.com/watch?v=Cn1ZZ6NjQCM&list=PLY5UfSdQqnuozAgz9aHo8NeAtfnMyO-5j&index=9>

Projektis osales neli noortekeskuse suvelaagri vahetust. Noorematega (7-8-aastased) tegutseti igapäevaselt ka raamatukogus, kasutades palju „Lugemisisu” teematundide materjale. Teemaks oli muinasjutu loomine.

Teine vahetus – 9-10-aastased – tegelesid teemaga muinasjutt ja illustratsioon. Küllastati ka Digitiva multimeedia kunstiruumi Tallinnas. Kolmas vahetus – 11-12-aastased – leidis raamatukogust tekstid, millest loodi helisalvestisi. Neljanda vahetuse (13+) eesmärgiks oli välja mõelda ja teostada video, mis tutvustab noortepäraselt raamatukogu ja selles pakutavat.

Orissaare raamatukogu osales ka lõõgastava vabaõhuraamatukogu töötoaga Orissaare Noortelinnaku noortefestivalil „RÖÖM”.

Hellamaa, Liiva, Laimjala, Orissaare ja Tornimäe raamatukogu korraldasid koos Ida-Saaremaa ning Muhu rahvamajade ja noortekeskustega Muhu Muuseumis jõulumaa etenduse ja töötoad.

Kärla raamatukogu korraldas oma teeninduspiirkonnas elavatele Ukraina lastele raamatukogutunde, kus lisaks raamatukoguga tutvumisele mängiti Eestiga seotud mängu, räägiti ohutust liiklemisest ning iga tunni lõpus oli vestlusring ja joonistamine.

Keskkoogu videosaalis vaatasid Ukraina lapsed kolmel korral oma emakeelseid multifilme.

4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused

Koduteenindust pakkusid keskkogu ning Abruka, Eikla, Kaarma, Kärla, Laimjala, Liiva, Lümada, Metsküla, Orissaare, Pihla, Sakla, Sandla, Taritu, Torgu ja Võhma raamatukogu.

Koduteenuse sagedus sõltus inimeste soovist ja vajadustest. Raamatud ja ajakirjad toimetaskid eakate ja puuetega inimesteni raamatukogutöötajad või toimus see koduhooldusega tegelevate valla sotsiaaltöötajate vahendusel. Pakuti ka arvutiabi, postitati kirju ning viidi koju postipakke.

Koduteenuse kasutajate arv maakonnas kasvas ühe inimese võrra. Koduteeninduse kordi oli 25% vähem, kui eelmisel aastal.

Tabel 13

	Kordade arv	Teenuste arv	Kasutajate arv
Koduteenindus			
Saare Maakonna Keskraamatukogu	355	902	97
Liiva	22	22	1

Tabel 14

Teenused teistele asutustele	Ürituste arv	Osavõtjate arv
Randvere Tööõppekeskus	2	40
Muhu Hooldekeskus	5	100

Randvere raamatukoguga ühes hoones asuvas tööõppekeskuses käivad erivajadustega inimesed, kellele raamatukogu juhataja pakub raamatukogupoolset vaheldust igapäevaelule. Randvere raamatukogu juhataja korraldas tööõppekeskuse klientidele ürituse "Minu lemmikraamat". Igaüks valis raamatukogust meeldiva raamatu. Üheskoos loeti katkendeid ja arutati, miks just see raamat sai lemmikraamatuks valitud.

Randvere raamatukogu juhataja juhendamisel õppisid Randvere Tööõppekeskuse kliendid selgeks näidendi "Kass jõuluvanaks" ja esitasid selle peol, millest võtsid osa ka klientide vanemad.

Liiva raamatukogu juhataja külastas 2023. a kahel korral Muhu Hooldekeskust, kus tutvustas uusi raamatuid, korraldas mängu ja rääkis hoolealustega niisama eluolust.

Hellamaa raamatukogu juhataja korraldas kolm üritust Muhu Hooldekeskuse klientidele. Ta tutvustas nukunäituse eksponaate ning raamatuid ja laule nukkudest. Oli lugemistund koos raamatute ja uute väljapanekutega tutvumisega ning laulud vanavanematest. Ta tegi ülevaate liikumisaasta sõnakorjest ning muhu keele sõnamängudest.

4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond

Paljudele inimestele on raamatukogu ainuke kultuuriasutus, mida külastatakse. Seetõttu omab suurt tähtsust, mida ja missuguseid võimalusi raamatukogud vaba aja veetmiseks ja enesetäiendamiseks pakuvad.

2023. aastal oli maakonna raamatukogudes kokku 471 näitust ja väljapanekut, (2022 – 500) ning toimus 624 üritust (2022 – 639), millest võttis osa 14848 inimest (2002 – 14395).

4.6.1 kohalikul tasandil

Maakonna raamatukogud tegid koostööd oma piirkonna teenuskeskuste, osavallakogude, rahvamajade, koolide, lasteaedade, hooldekodude, muuseumide, noorte- ja külakeskuste, huvikoolide ning teiste asutustega, samuti vabatahtlike, Naiskodukaitse kohalike jaoskondadega, Kaitseliidu Saaremaa Malevkonnaga, seltside ja MTÜ-dega ning teiste maakonna raamatukogudega.

Muhu valla Hellamaa ja Liiva raamatukogu genereerivad üheskoos ideid, vahetavad kogemusi-mõtteid ning viisid 2023. aastal läbi väikese rotatsiooni – Hellamaa raamatukogu juhataja töötas Liival ja vastupidi.

Keskraamatukogul jätkus endistviisi kohalikul tasandil meeldiv koostöö erinevate Kuressaare linna asutustega. Nendeks olid Kuressaare Kunstikool, Kuressaare Muusikakool, Saaremaa Toetava Hariduse Keskus, Luce Kool, Kuressaare Ametikool, Kuressaare Täiskasvanute Gümnaasium, Kuressaare Rahvaülikool, Vanalinna Kool, Hariduse Kool, Nooruse Kool, Saaremaa Gümnaasium, TalTech Kuressaare Kolledž, Saaremaa Kunstiklubi, Kuressaare Haigla, MTÜ Oesel Studium, Kuressaare Avatud Noortekeskus Noortejaam, Kuressaare lasteaiad, samuti Saaremaa Vallavalitsus, Saaremaa Muuseum, Saare Arhiivraamatukogu, Saare Arenduskeskus, Kuressaare Kultuurivara, AS Overall Eesti, Kaimo Catering, OÜ Tehtal, Raadio Kadi, Grand Rose Spa, Töötukassa Saaremaa osakond ning kohalik ajaleht Saarte Hääl.

Erinevad sündmused toimusid raamatukogudes, kuid raamatukogutöötajad osalesid ka kohalike ürituste ja ettevõtmiste korraldamisel ning läbiviimisel (liikumis- ja sauna-aasta ettevõtmised, emakeelepäev, rahvakalendri tähtpäevad, jaanipäev, Eesti Vabariigi aastapäev, lastekaitsepäev, kohalik luulevõistlus, advendiküünalde süütamine, vanavanemate päev, eakate päev, jõululaat jne). Pandi välja teema-aastale pühendatud näitused ja väljapanekud. Liikluskuu raames korraldati viktoriine jm nii lastele kui täiskasvanutele.

Liikumis- ja sauna-aasta 2023

Abruka raamatukogu aitas korraldada saunamaratoni ja Eikla raamatukogu juhataja Kaarma kogukonna spordimänge. Leisi raamatukogu ja lasteaia koostöös toimus õuemängude päev.

Raamatukogude aasta üleminekut liikumisaastasse tähistati Lümända majas kirjandusliku orienteerumismänguga. Lümända/Taritu raamatukoguhoidja aitas korraldada traditsioonilisel perepäeval liiklusteemalise orienteerumismängu ja aardejahi ning viis lasteaia vanemale rühmale läbi tervisteemalisi ettelugemisi-vestlusi koos liikumismängudega.

Sakla raamatukogu raamatukoguhoidja eestvedamisel oli kaks matka Koigi rabasse ning septembrikuus kepikõnnipäev Valjala maalinnal. Sakla seltsimajas toimusid Ukraina juhendajaga joogatunnid. Suviste lastelaagrite aegu korraldati saunapäevi ning valmistati koos lastega saunavihtu.

Metsküla raamatukogu eestvedamisel toimus liikumisaasta matk. Torgu raamatukogu aitas kaasa vastlapäeva spordivõistluse ning matkade „Külast külla“ korraldamisele.

Keskkogu laste lugemissaali jõulutuba oli kujundatud liikumisaasta teema kohaselt.

Kirjandusüritused, raamatuesitlused ja kohtumised

Aasta jooksul kohtusid raamatukogudes lugejatega nii kirjanikud kui muude elualade inimesed. Mandrilt esinejate kutsumisel tegid raamatukogud koostööd. Planeeriti nii, et oma ühe Saaremaal käigu ajal saaks kutsutu olla külaliseks mitmes raamatukogus. See oli autoritele mugavam ja raamatukogudele rahaliselt soodsam.

Raamatukogude külalisteks olid Helen Käit (keskkogu), Andrus Kivirähk (keskkogu, Liiva, Hellamaa), Markus Saksatamm (keskkogu), Contra (Laimjala), Indrek Koff (keskkogu, Tornimäe), Liis Sein (keskkogu, Salme), Ene Sepp (keskkogu, Abruka, Valjala), Jaan Pehk (Abruka), Ülo Tuulik (Abruka), Ülle Rand (Metsküla), Lembit Uustulnd (keskkogu), Tarmo Pikner (Lümända) ning Pille ja Tambet Tamm (Liiva).

Jutuõhtutel Aste, Torgu ja Pärsama raamatukogus sai kuulata Ena Metsa lugusid. Keskkogus ja Lümada raamatukogus rääkis Karin Sibul Saaremaa kirjanikust Helene Rannast, olid Kristiina Maripuu keeleloengud Valjala ja Orissaare raamatukogus ning Enda Naabri 85. sünnipäevale pühendatud kirjandusüritus keskkogus.

Eesti kirjanduse päeva tähistati kokkusaamisega Orissaare kirjandusklubis ja Aste raamatukogus, A. H. Tammsaare sünniaastapäeva Lümada, Taritu, Torgu ja Salme raamatukogus.

Oli mitmeid raamatuesitlusi. Märt Treier esitles oma raamatut „Ennäe inimest!” keskkogus, Laimjala ja Orissaare raamatukogus. Keskkogus oli Vilma Rauniste raamatu „Inimesed läbi aja ja lehe lugude III (2015-2016)” esitlus. Orissaare raamatukogus esitleti Airon Stone Martini “Rahutee” triloogia avaraamatut. Merendustegelane Jüri Lember tutvustas raamatut „Eesti merenduse ajalugu I” Orissaare raamatukogus.

Lümada raamatukogus olid esinemas Liia Hänni, Eve Int ja Annela Salk ning Kärla raamatukogus Kalev Stoicescu. Taritu raamatukogus toimus kohtumine Angela Jelissejeviga “Ettevõtjast kultuurikorraldajaks”. Salme raamatukogus rääkis Veljo Kuivjõgi elust Marokos, keskpäevaklubi külaline oli Reet Viira.

Keskkogus ning Kärla ja Salme raamatukogus oli kohtumine Hillar Lipuga, kes rääkis Sõrvemaa vaatamist väärivatest kohtadest.

Toimus emakeelepäevale pühendatud Valjala 2. luulevõistlus. Valjala raamatukogu juhataja osales luulevõistluse žürii töös. Peale emakeelepäeva olid võistlustööd väljas Valjala raamatukogus.

Laimjala raamatukogu aitas kaasa Laimjala luuleöö korraldamisele.

Kohalikku kultuuripärandit tutvustavad ning jäädvustavad ettevõtmised

Tähistati raamatukogude juubeleid – Valjala raamatukogu 140, Mustjala 125, Salme 120, Pärsama ja Leisi 115, Tornimäe 105, Taritu 100 ning Abruksa, Randvere, Metsküla ja Võhma raamatukogu 95.

Sakla raamatukogu juhataja korraldas koos mitmete rahvakultuuri kollektiividega kultuurseid kessikuid ning lõi ise kaasa tantsurühmaga ”Viktooria” esinemistel.

Hellamaa raamatukogu tegeleb jätkuvalt Muhu kultuuripärandi tutvustamisega. Kuna Muhus toimusid etendus „Sajanditagune Muhu pulm“ ja väikesaarte tantsupidu „Muhu Kosjareis“, siis jätkus ka raamatukogu tegemistesse pulmatemaatikas – pulma- ja pillituttide valmistamise töötod, Keskomingupidajate üritustel pulma- ja kosjatemaatika käsitlemine, etenduseks materjalide otsimine ja pärimuse kogumine jne. Mitme ürituse tarbeks koostati külastajatele lahendamiseks erinevaid muhu keele sõnamänge.

Laimjala raamatukogu oli kaasaaitaja Laimjala Aeruramm 2023 korraldamisel. Metsküla raamatukogu korraldas oma lugejatele väljasõidu, kus külastati Põide maalinna ja kirikut, Mihkel Ranna dendraariumi ning Asva viikingiküla.

Orissaare lasteosakonna töötaja tutvustas projekti „Pärandivaderid“ raames Põide kirikut Kuressaare Nooruse kooli 7. klassidele.

Koostöö kogukonnaga

Hellamaa raamatukogu juhataja osales kogukonnaarutelul „Mõtleme ja unistame koos – Meite Muhu 2035“, keskkogu töötajad Saaremaa valla uue arengukava ettevalmistavatel koosolekutel.

Hellamaa, Liiva ja Orissaare raamatukogu võtsid osa ka 2023. a sõduripoistele sokkide kogumise aktsioonist.

Valjala raamatukogu avas Valjala kandi kohvikute päeval raamatukogu pannkoogikohviku.

Klubiline tegevus

Raamatukogud pakuvad kogukonnaliikmetele võimalusi ja kohta vaba aja veetmiseks ning enesetäiendamiseks.

2023. aastal tähistas oma 20. sünnipäeva Orissaare kirjandussõprade klubi, mille eestvedajad ja ürituste korraldajad on Orissaare raamatukogu töötajad. Kokku saadakse tavaliselt kord kuus. Osa ettevõtmisi toimub ainult koos kirjandusklubiga. Enamusest ettevõtmistest ja kohtumistest on aga kõigil soovijail võimalik osa saada. Kirjandusüritustel kohtuti huvitavate inimestega, tähistati eesti kirjanduse päeva, kus tutvustati harivat maaelu sarja „Meie...“, räägiti väliseesti kirjanikest ja nende loomingust. Märtsikuu kokkusaamisel „Mõeldes naistepäevale“ tutvustati eesti ja välisautorite teoseid, mille pealkiri sisaldas naise nime. Oli liikluskuu liiklusviktoriin ning Londoni-reisi reisimuljete õhtu. Rahvusvahelisel eakate päeval esinesid raamatukogutöötajad Orissaare Eakate Seltsingu liikmetele ja koostasid küsimused mälumängu jaoks ning viisid selle ka läbi. Sügisel algas uus hooaeg väljasõiduga Tumalas asuvasse Fööniksi aeda, kus selle perenaine rääkis kuidas see omapärane aed on sündinud ja aastate jooksul kujunenud, mida sealt leiab jne.

12. hooaega jätkas tegevust Salme keskpäevaklubi, mille üks eestvedajatest ja ettevõtmiste korraldajatest on Salme raamatukogu juhataja Maie Alas. Esinema kutsutakse külalisi ja lektoreid nendest valdkondadest, mis klubi liikmetele huvi pakuvad. Liikluskuul lahendati liiklusteste, oli piknik Ansekülas, kadrikarneval, mälumäng filmimuusika tundmisest jne.

2019. a lõpus loodi Lümada raamatukogu juurde kirjandusklubi, mis teeb kaastööd ka Lümada seenioride seltsiga. Klubi kogunemistel räägiti raamatutest, eesti kirjakeelest ja murdekeelest ning tähistati kirjanike tähtpäevi. Oli liiklusviktoriin ning Raimond Valgre elule ja loomingule pühendatud õhtu.

Sakla raamatukogu on Sakla Külaarengu Seltsi ja käsitööhuviliste kokkusaamise paik. Eikla raamatukogu juures tegutsevad täiskasvanute ja laste käsitööringid, Kõrkvere raamatukogus käivad koos Kõrkvere Seltsi liikmed.

Hellamaa külakeskuses saavad igal teisipäeval kokku seenioride klubi Keskomingupidajad liikmed. Hellamaa raamatukogu pakub seal tavaliselt kultuurilist või kirjanduslikku meelelahutust. Tähistatakse rahvakalendri tähtpäevi, loetakse, lauldakse ning talletakse muhu

keelt ja pärandkultuuri. Keskkomungupidajad on ka põhilised raamatukogu üritustest ja tegemistest osavõtjad ning näitustele eksponaatide toojad.

2023. aastal loodi Taritu memme-taadi raamatuklubi, mille eestvedajaks on Lümända/Taritu raamatukogu juhataja. Tegeldakse seenioridele huvi pakkuvate teemadega. Tähistatati kirjanike sünni(aasta)päevi ning rahvakalendri tähtpäevi. Külas käisid tuntud ja huvitavad inimesed jne. 2023. aastal saadi kokku seitsmel korral.

Näitused ja väljapanekud

Raamatukogudes eksponeeritud näitused ja väljapanekud olid pühendatud kirjanike, kunstnike ja teiste väljapaistvate inimeste juubelitele, rahvakalendri tähtpäevadele, pärandkultuurile, oma paikkonna ajaloo, olulistele päevakajalistele teemadele jne.

Mahukamad ja huvitavamad näitused keskkogus Kuressaares olid: „Maalitud portselan Tõnis Kippereri erakogust“, „Vaasid Tõnis Kippereri erakogust“, „Joanna Concejo - Poola kunstnik ja illustraator“ ja ehtemeister Keiu Kullese näitus "Kihelkondlike ehete ilu".

Külliki Järvila eksliibriseid sai vaadata keskkogus ja Ruhnu raamatukogus. Näitus „25 + 5 : kauneimad Eesti raamatud“ oli eksponeeritud keskkogus ja Liiva raamatukogus, Hans Christian Anderseni elulooline näitus ja „EV riigimehed“ Aste ning Kärla raamatukogus.

Näitus „Ansekülast tärnanud loodusloovus. Loodus, taaskasutus, elu ja maailm noorsõrulase pilgu läbi“ ning Hillar Lipu puidule maalitud linnupiltide näitus olid väljas keskkogus, Kärla ja Salme raamatukogus.

Hellamaa raamatukogu juhataja tõdes, et huvitav on see, et Muhu kultuuripärandit tutvustavad näitused hakkavad tavaliselt „oma elu elama“. Kui oleks juba aeg näitus maha võtta, tuuakse hoopis eksponaate juurde. Nii juhtus ka selle aasta kõikide näitustega. Näiteks „Need vanad muhulaste postkaardid“ ühest näitusealbumist on nüüdseks saanud juba kolm. Populaarsed olid nostalgianäitused „Salvo suveniirnukud. Inspireeriv Muhu“ ja „Pisut portselani puhvetkapist“.

Hellamaa raamatukogu koostatud näitused on olnud igal aastal ka kooli kodulootundide üheks õppematerjali osaks.

Salme raamatukogus oli väljas mahukas näitus „Liivlaste jäljed Sõrvemaal“, mille avamisüritusel esines pärimusmuusikaansambel "Ammuker" ning oli vestlusring vähemuskeelte püsijäämisest koos filmi "Professor Viitso liivlased" vaatamisega.

4.6.2 riiklikul tasandil

Eesti Kultuuriministeerium

ERÜ – koolitused, seminarid

Eesti Lastekirjanduse Keskus - koolitused, üleriigilised ühisprojektid, näitused

Eesti Rahvusraamatukogu – koolitused, näitus

Eesti Hoiuraamatukogu – kogude täiendamine

Tartu Ülikooli Raamatukogu – RVL

Deltmar OÜ - info- ja kataloogisüsteemi RIKS kasutamine

Põhja-Ameerika Ülikoolide Keskus – tutvustused õppimisvõimalustest USA-s

TalTech AR, TÜR, TLÜ AR, EMTA raamatukogu, TÜ Pärnu Kolledži raamatukogu, Kaitseväe Peastaabi raamatukogu, Tallinna Keskraamatukogu – RVL
 TalTech Ameerika keskus – koolitus
 ETKA Andras – koolitused, ühisprojektid, õpitund
 Eesti Kultuurkapital – projektitoetused
 Eesti Töötukassa – tööpraktika, koolitus
 AS Cleveron – raamatukapp
 Rahva Raamat – komplekteerimine, Aasta raamatu 2023 valimine
 Ena Mets – üritused
 Poola Suursaatkond – üritused, näitused
 Tervishoiumuuseum – koolitused
 Tallinna Keskraamatukogu – koolitused,
 Haapsalu Lasteraamatukogu – koolitused

4.6.3 rahvusvahelisel tasandil

Jätkus 2005. aasta aprillist alguse saanud Saare Maakonna Keskraamatukogu ja Ameerika Suursaatkonna koostöö (näitused, üritused, filmiõhtud, meisterdamised, koolitused, loengud, keeleõpe, vestlusklubid, komplekteerimine).

Ameerika Suursaatkonna vahendusel oli keskkogus vabatahtlikena tegevuses kaks Fulbrighti programmi stipendiaati – USA tudengid – kes aitasid läbi aasta korraldada erinevaid üritusi, keelekursusi, ja näitusi. Üks neist lõpetas tegevuse juunis ning uus stipendiaat alustas septembrikuus.

Võrreldes eelmise aastaga on rohkem olnud üritusi, keeleõpet ja USA-d tutvustavaid tunde väljapool raamatukogu. Fulbrighti stipendiaat õpetas inglise keelt ja viis läbi inglise keeles toimuvaid üritusi erinevates koolides (Kuressaare Ametikool, Saaremaa Gümnaasium, Hariduse Kool, Nooruse Kool, Luce Kool ning Kaali, Leisi ja Kärila kool). Saaremaa Gümnaasiumis korraldati kord nädalas eesti-inglise keele tunde Ukraina õpilastele.

Saare Maakonna Keskraamatukogus toimusid järjepidevate koolitustena inglise keele vestlusklubi (igal esmaspäeval) ja 1:1 keeleõpe (igal reedel).

2023. a oli võrreldes eelmise aastaga rohkem suurüritusi koostöös USA Saatkonna, TalTechi Ameerika Keskuse ja koolidega,

Koostöös USA saatkonnaga korraldati Kuressaares üks kolmest Globe Eesti 2023 üle-eestilistest loodusainete õpetajatele mõeldud koostööpäevadest. Osaleti Saaremaa Gümnaasiumi karjäärpäeval, kus tutvustati Ameerika teabepunkti ja räägiti raamatukogunduse eriala omandamise võimalustest Eestis. Koos Saaremaa Gümnaasiumiga korraldati Model US Congress, mil nelja päeva jooksul viisid üle Eesti Kuressaarde kogunenud gümnasistid (umbes 50) läbi USA kongressi töö simulatsiooni. TalTechi audio-video õppejõud viis raamatukogus õpilastega läbi animatsioonitöötoa. Toimusid keskkogu stipendiaadi ja TalTechis tegutseva Fulbrighti stipendiaadi loengud ja töötod meediakirjaoskuse ning valeinfo teemal.

Keskkogul algas koostöö Jaapani Saatkonnaga. Projekti Read Japan Project 2023 eesmärgiks on kaasa aidata Jaapani mõistmisele kogu maailmas raamatute kaudu. Projekti algatas 2008. a The Nippon Foundation.

Orissaare raamatukogu tutvustas Erasmuse programmi raames Orissaares külas olnud Praha raamatukogu töötajatele ning sama programmi raames nädal aega Orissaare Gümnaasiumis olnud hispaanlaste grupile raamatukogu.

Oluline oli Hiiumaa ja Saare maakonna ning Ogre raamatukogu töötajate ühisseminar Lätis Ogre raamatukogus.

4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele

2023. aastal viidi maakonna raamatukogudes läbi 951 individuaalkoolitust (2022 – 481). Rühmakoolitusi oli 270 (2022 – 236), milles osales 3915 inimest (2022 – 2887). Raamatukogud võtsid ka 2023. aastal osa ETKA Andras korraldatud üle-eestilisest täiskasvanuhariduse sündmusest „Õpitund“.

Kasutajakoolituste sihtrühmade ja ka teemade osas muutusi ei olnud. Individuaalkoolituste sihtrühm olid endiselt täiskasvanud vanuses 50+. Õpetust ja abi vajatakse kõige enam e-keskkonnas toimetamisel (terviseportaal, digiregistratuur, arsti aegade otsimine, perioodika tellimine, arvete maksmine internetis, töövõimetoetuse taotlemine, tuludeklaratsioonide täitmine, e-posti aadresside tegemine, elektrilepingud, ID-kaardi sertifikaadi uuendamine, digilugu.ee, Riksweb-i kasutamine, e-äriregister, e-notar, e-kinnisturaamat jne).

Rühmakoolituste arvus sisalduvad ka kõik raamatukogude poolt korraldatud mingeid teadmisi või oskusi pakkunud ettevõtmised (meisterdamistunnid lastele, käsitöökoolitused, mälu treeningud, keelekoolitused jm).

Rühmakoolituste peamine sihtrühm on õpilased ja lasteaia vanema astme lapsed, kellele tavaliselt tutvustatakse raamatuhoiu põhitõdesid, raamatute paigutust riulil, elektronkataloogi, raamatukogu kasutamise korda jne. Jätkuvalt olid väga populaarsed raamatukoguhoidjate ja õpetajate jt juhendamisel toimunud lastele mõeldud meisterdamistunnid.

Liiva raamatukogus jätkus 2022. a lõpus alanud ürituste sari „Ettevõtlik inimene“, kus inimesed saavad jagada oma elulisi kogemusi. Räägitakse mitte ainult ettevõtlusest, vaid laiemalt igapäevasest toimetulekust ja heaolust, oma elus uuenduste-muudatuste tegemisest, rahaasjade korraldamisest, vaba aja veetmisest jne.

Täiskasvanutele korraldati erinevaid käsitöö töötubasid (Salme – origami õpituba, dekupaži ja kraklee õpitund; Hellamaa – käsitöökoolitused „Laupane lõnga- ja lõllamisklubi“, Tornimäe – oli kaks käsitöötundi täiskasvanutele – krepp-paberist gigantlille meisterdamine ja kudumistöötuba).

Tornimäe raamatukogus alustas tegevust kudumisring täiskasvanutele. Raamatukoguhoidja otsib kirjandust, materjalid ja osaleb/juhendab.

Hellamaa raamatukogus toimusid võimlemis- ja joogatunnid seenioridele ning üritustesari „Seenioride tervisetund“, anti aiandusalaseid näpunäiteid, õpetati muhu murrakut jne.

Keskkogu Ameerika teabenurga korraldusel toimus kokku 54 üks-ühele inglise keele tundi, 11 vestlusklubi, 2 inglise keele tundi Ukraina õpilastele ja neli Small Talk keeleõppetundi

Kuressaare Ametikooli õpilastele. Võrreldes 2022. aastaga üks-ühele keeleõppijate arv kasvas. Keeleõppetunnid viis läbi Fulbrighti stipendiaat.

Leisi raamatukogus toimus kolm Anu Vahteri poolt läbi viidud mälu treeningut.

Seoses keskkogu MIRKO-ga liitumisega on tutvustatud selle teenuse keskkonna kasutamist.

4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded

Raamatukogud kasutasid raamatukoguteenuste ja -ürituste tutvustamiseks ning muu info jagamiseks raamatukogude kodulehti, sotsiaalmeedia kanaleid (Facebook, Instagram, blogi), Saare maakonna päevalehte Saarte Hääl, Saaremaa valla ajalehte Saaremaa Teataja ja paikkondade infolehti (Orissaare Teataja, Salme Sõnumid, Kärla Teataja jt), Muhu valla ajalehte Muhulane ja kohalikku raadiot Raadio Kadi ning Vikerraadio muhukeelseid uudiseid.

Saare Maakonna Keskraamatukogul on kaks blogi, millest üks jooksva info edastamiseks ja vaid töötajatele nähtav. Teine blogi on lugemiselamuste päralt. Sinna saavad lugemissoovitusi lisada raamatukoguhoidjad, kas siis omapoolseid või ka mõne lugeja poolt saadetud. 2023. a tegi raamatublogisse sissekandeid ka keskkogu vabatahtlik. Kokku tegid maakonna raamatukogud aasta jooksul 1054 (2022 – 933) sotsiaalmeedia postitust.

Keskkogu kodulehele seati üles lauamängude leht, mida täiendatakse jooksvalt.

Teavet jagati Saaremaa ja Muhu valla kodulehel, Abruka raamatukogu kodulehel, abruklaste listis, Facebooki grupis Muhu info, emakeeleõpetajate ja huvijuhtide listis, Vikerraadio muhukeelsetes uudistes, veebilehtedel <https://visitsaaremaa.ee/planeeri/saaremaa-sundmused/> ja <https://www.saare.events/events>. Koostati ürituste flaiereid. Väga tõhusaks teavitussviisiks on suusõnaline teave ning ürituste puhul ka isiklike kutsete saatmine.

Maapiirkondades jagati infot ka kohalikel teadetetahvlitel, kogukonnaüritustel (nt kohvikutepäev, avatud talude päev jne).

Oma koduleht on keskkogul <https://skr.lib.ee/>, ja Abruka raamatukogul <https://abrukainfo.eu/raamatukogu/>. Alates 2023. aastast saab lisaks keskkogule ka haruraamatukogude Google'is kuvatavat informatsiooni muuta ühe konto alt.

Hellamaa raamatukogu juhataja jätkas „Muhu eluülikooli lugemiku“ jaoks materjali kogumist ning jätkus ka tema koostöö Eesti Kirjandusmuuseumiga – koos Keskkomitingupidajatega Muhu regilaulikute andmete otsimine ning täpsustamine kogumiku „Vana Kannel. Muhu regilaulud“ tarbeks. Koostöös Muhu Pärandikooliga jätkub töö „Muhu sõnaroamatuga“. Lisaks kaastöö „Muhu oabitsa“ lintilugemisel ja Eesti Kirjandusmuuseumi kogumisvõistluse „Muusika minu elus“ propageerimine ning klientide kaastööde saatmine võistlusele.

4.9 Andmebaasid

Täiendati andmebaasi RIKS, mis on nii kasutajatele kui töötajatele väga mugav ja lihtne kasutada ning palju võimalusi pakkuv. Mingeid probleeme programmiga ei ole olnud.

Saare Maakonna Keskraamatukogus bibliografeeriti kohalikku ajalehte Saarte Hääl ja erinevates ajakirjades ilmunud Saaremaa-ainelisi artikleid.

Keskraamatukogu kodulehelt leiab viiteid otsingukataloogidele, digiteeritud materjalidele ning muudele erinevatele andmebaasidele ja infoallikatele <https://skr.lib.ee/lingikogu>

Kärļa raamatukogu Rikswebi kaudu on võimalik teha otsinguid Kärļa koduloo andmebaasist.

5. 2024. aasta tegevused

- Jätakuvalt kvaliteetse raamatukoguteenuse pakkumine elanikkonnale.
- Teeninduspiirkonna lugejate vajadusi rahuldav ja Kultuuriministeeriumi lepingut järgiv kogude täiendamine.
- Dokumentatsiooni kaasajastamine (raamatukogu kasutamise eeskiri, kollektiivleping, teenuste hinnakiri).
- Ootused ja kaasamõtlemine seoses üleriigiliste arendusprojektidega (arenduskeskus, uus raamatukogusüsteem jt).
- Osalemine Saaremaa valla arengukava koostamises.
- Ühiste ettevõtmiste (näitused, üritused, koolitused) läbiviimine koos heade koostööpartneritega. Kohtumiste korraldamine kirjanike, kunstnike ja teiste huvitavate inimestega.
- Uute projektide kavandamine ja elluviimine.
- Eesti riigile ja kultuurile ning kirjandusele oluliste tähtpäevade tähistamine.
- Erinevate ettevõtmistega kultuuririkkuse aasta tähistamine.
- „Lugemisisu“ programmiga jätkamine.
- Nukitsa konkursil osalemine.
- Koostöö jätkamine Ameerika Suursaatkonnaga (kogude täiendamine, üritused, keelekoolitused, keelekursused veebis, näitused, vabatahtlikud).
- Laenutuskappide soetamine suuremate piirkondade maaraamatukogudele.
- Raamatukogude juubelite tähistamine – Aste raamatukogu 35, Kärļa raamatukogu 145, Ruhnu raamatukogu 125 ja Torgu raamatukogu 105.
- Mustjala raamatukogu kolimine Mustjala kooli ruumidesse.
- Orissaare kultuurimaja ja raamatukogu remont.
- Saare maakonna raamatukoguhoidjate pädevuste tõstmine läbi kohapealsete täienduskoolituste ning kogemusreisi korraldamine kultuuririkkuse aastal Võru- ja Setomaale.
- Raamatukogude ja vallavalitsuse esindajate õppereis Bornholmi saarele, et tutvuda sealsete avatud raamatukogude süsteemiga ja saada inspiratsiooni ning nõuandeid, et seda teenindusmudelit võtta eeskujuks Saaremaa raamatukogude mudeli väljatöötamiseks ja edaspidi ka Saaremaa raamatukogudes kasutusele võtta.

Koostajad:

Direktor
Anu Vahter

Pearaamatukoguhoidja
Maire Rauk

Lasteosakonna juhataja
Liilia Kõiv

LISA 1. Personali koolitus

Raamatukogu nimi	Koolituste arv	Koolitustundide arv (koolituse maht)	Koolituseks kulutatud
Saare Maakonna Keskraamatukogu	606	3033	12 439
Hellamaa raamatukogu	49	154	170
Liiva raamatukogu	10	481	947
Ruhnu raamatukogu	0	0	0

LISA 2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

Aive Sepp (Laimjala raamatukogu) – esinemine Ida-Saaremaa ja Muhu valla ühisel lastekaitsepäeval 1. juunil Orissaare laululaval – Eno Raud „Naksitrallid“, töötoad ja meisterdamised

Urve Vakker – (Lümanda/Taritu raamatukogu) – ettekanne „Raimond Valgre elu ja looming“ Lümanda rahvamajas Lümanda seenioride seltsingule; ettekanne „A. H. Tammsaare elu ja looming“ Taritu memme-taadi raamatuklubile Taritu raamatukogus

Liia Uussaar (Metsküla raamatukogu) – ettekanne „Metsküla raamatukogu muutuv asjas“ Saaremaa roolipiigadele

Marlin Pärn (Orissaare raamatukogu) – projekti „Pärandivaderid“ raames Pöide kiriku tutvustamine Kuressaare Nooruse kooli 7. klassidele; esinemine Ida-Saaremaa ja Muhu valla ühisel lastekaitsepäeval 1. juunil Orissaare laululaval – Eno Raud „Naksitrallid“, töötoad ja meisterdamised; esinemine Ida-Saaremaa ja Muhu jõulumaal

Eha Trumm, Sirje Tarvis (Orissaare raamatukogu) – ettekanne „Ehe Eesti kirjandus“ Orissaare kirjandussõprade klubi teemaõhtul

Eha Trumm (Orissaare raamatukogu) – ettekanne „Mõeldes naistepäevale“ Orissaare kirjandussõprade klubi teemaõhtul ning eakate seltsingule uute raamatute tutvustamine

Sirje Tarvis (Orissaare raamatukogu) – ettekanne „Ehe Eesti kirjandus“ Orissaare kirjandussõprade klubi teemaõhtul; mälumängu küsimuste koostamine eakate seltsingule ja mälumängu läbiviimine; mälumängu läbiviimine eakate lauluansamblile Ehaviir

Marie Saarkoppel (Liiva raamatukogu) – ettekanne „Liiva raamatukogu ja postipunkt 2023. aastal“ Muhu külavanematele ja Muhu Vallavalitsuse liikmetele

Anu Kaljuste (Hellamaa raamatukogu) – ettekanne „Sajanditagused Muhu kosja- ja pulmakombed etenduses „Sajanditagune Muhu pulm“ Tõnise turismitalus

Katrin Sepp (Saare Maakonna Keskraamatukogu) – esinemine esitlusega Ameerika Teabepunktist ja raamatukogunduse eriala omandamise võimalustest Eestis ja raamatukoguhoidja töö tutvustamine kaasaegses raamatukogus Saaremaa Gümnaasiumi karjääripäeval

Anu Vahter (Saare Maakonna Keskraamatukogu) – mälutreeningud Leisi raamatukogus

LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid

Raamatukogu nimi	Teostatud tööd (2023)
Abruka	Õhksoojuspumba paigaldamine
Pärsama	Uued ruumid ja kolimine (remont, valgustid, elektritööd)
Saare Maakonna Keskraamatukogu	Vaikse töö kabinet; Lugemissaalide, laenutusosakonna ja muude ruumide laevalgustite uuendamine
Liiva	Esikus põrandakattevahetus, krohvimis- ja värvimistööd, uued põrandaliistud, uued radiaatorid ning lugemissaalis ja laoruumis uute radiaatorite paigaldus ja vanadele radiaatoritele regulaatorite lisamine

LISA 4. Laste ja noorteüritused

Raamatukogu nimi	Ürituse nimi	Osavõtjate arv
Saare Maakonna Keskraamatukogu lasteosakond	Kohtumine kirjanikuga 4	488
	Ettelugemine 5	86
	Ettelugemispäev	18
	Näituste tutvustamine 10	132
	Raamatute tutvustamine 12	155
	Emakeelepäev 5	100
	Ameerika nurga üritused koolidele ja lasteaedadele	17
	Raamatunädal 2	33
	Lastehommikud lasteaias 4	75
	Jänesaasta 3	54
	Leivanädal 2	43
	Õpiedu lugemistuba 2	21
	Muud 7	112
	Meisterdamine 24	251
	Raamatukogutunnid 9	140
	Lasteaia raamatunädal 4	82
Abruka	Pannkoogihommik	12
Aste	Lugemistund 3	55
	Eesti kirjanduse päev	15
	Emakeelepäev	11
	Liikluskuu 3	38
	Pannkoogipiknik	75
	Jutuhommik lasteaias	45
	Lugemisisu 6	62
Eikla raamatukogu	Lastekaitsepäeva üritus	14
	Kino 3	44
	Noorte disko	8
	Mängudeõhtu 2	16
	Laste jõuluolemine	9
Hellamaa raamatukogu	„Vastlarull“ – koostööprojekti Muhu raamatukogud, noortekeskus, muuseum, põhikool, lasteaed, Hellamaa ülakeskus – koos Liiva raamatukoguga maastikumäng „Muhu kiele sõnabingo“	80
	Rohenäppude raamatukogu Muhu kevadlaadal – koos Liiva raamatukoguga raamatuloterii, muhu kiele sõnamängud, lastega lugemine ja joonistamine	55
	Kohtumine Andrus Kivirähkiga	

[illegible]

	6., 7., 8., 9. kl. 9 Raamatukogude aastast liikumisaastas Aastaajad ja kuud 2 Uued laste- ja noorteraamatud 4. kl Meie emakeel on eesti keel Eno Raua, Aino Perviku ja Piret Raua lasteraamatud 4. kl 2 Tervis, tarviline vara Lapsed liikluses 2 Luuletused emadepäevaks Sügise sahinad Miniraamatud 5. kl. Metsloomad talvel Jõulud tulekul 2 Liiklusteemaline orienteerumismäng ja aardejaht perepäeval Jututelk	16 36 8 22 6 14 34 8 10 10 16 28 56 107
Metsküla raamatukogu	Lastehoiu külastamine 5 Rahvakalendri tähtpäevad 4 Liiklemise tutvustamine, liiklusteide tegemine, piltide värvimine Eesti kirjanduse nädal, lugemistund lastehoiu hoovis 2	65 53 18 21
Mustjala raamatukogu	Ettelugemised ja meisterdamised 9	144
Orissaare raamatukogu	Raamatutund lasteaiarühmas 55 Orissaare Gümnaasiumi algklasside kevadine luuletund Liikumisaasta perepäev koostöös noortekeskuse, Tornimäe ja Laimjala raamatukoguga Ida-Saaremaa ja Muhu jõulumaa Koguval Lugemistund ReadHour Orissaare Gümnaasiumi 5.-12. klassile lugemistunniks, raamatupakkide valimine ja pakkimine	739 79 200 290 30
Pihlala raamatukogu	Liiklusviktoriin	5
Pärsama raamatukogu	Liiklusviktoriin lasteaiadele Lugemistund lasteaias Lastehommik „Sügislehed” Lastehommik „Mardid-Kadrid” Metsküla lastehoiu lapsed külas Lastehommik „Muki jõulud”	6 15 12 7 12 21
Randvere raamatukogu	-	-

Ruhnu raamatukogu	-	-
Sakla raamatukogu	-	-
Salme raamatukogu	Lugemisprogrammi „Lugemisisu” üritused 8 Liikluskoo üritused 3 Külas lastekirjanik Liis Sein „Lugemisisu” pidulik lõpuüritus koos Pipiga H. C. Anderseni teemaline lugemistund koos rändnäituse külastusega 6. ja 7. klassile 2 6. 5., 8. ja 9. klassi H. C. Anderseni rändnäituse külastus, kus tutvuti autori elu ja loometeega, töölehtede täitmine 3 Ettelugemispäev lasteaias „Sügis meie ümber” Kadripäev lasteaiaga	86 30 54 28 22 26 33 14 20
Sandla raamatukogu	-	-
Taritu raamatukogu	-	-
Torgu raamatukogu	-	-
Tornimäe raamatukogu	Algklasside raamatukogutund raamatukogus 18 „Lugemisisu” tund lasteaias vanemas rühmas 8 Põhikooli raamaturingi laager 3 Suvealguse pannkoogikolmapäev Ida-Saaremaa ja Muhu lastekaitsepäev Orissaares Lastekirjanik Indrek Koff Põide koolis Ida-Saaremaa jõulumaa Koguval 2	126 85 21 27 200 46 280
Valjala raamatukogu	Sõbrapäev 3 Katsed veega 2 Liikluskoo raamatukogus 3 Orienteerumine alevikus Muinasjutu teematund 3 Raamatukogutund 2 Jõuluraamatukogu Kohtumine kirjanik Ene Sepaga	49 32 45 20 50 31 10 30
Võhma raamatukogu	-	-

LISA 5. Raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesannete täitmine

1. Kogude komplekteerimine ja töötlemine

Saare Maakonna Keskraamatukogu komplekteerib, arvestab ja töötleb teavikuid, peab arvestust komplekteerimissummade üle, koostab saatelehed ja pakib teavikud transpordiks külaraamatukogudesse. Raamatupakkide toimetamise reeglina kaks korda kuus – mõnel kuul ka sagedamini – külaraamatukokku organiseerivad külaraamatukogude juhatajad ise. 2023. aastal läksid raamatupakid külaraamatukogudesse 21 korral.

Külaraamatukogud saavad keskkogust tellimislehed tavaliselt 1-5 korda nädalas, mille põhjal teevad oma valikud ise. Keskraamatukogu koostab külaraamatukogude tellimuste alusel iga nädal koondtellimused, olles võrrelnud hulgiladude hindu. Tellimused tehakse hulgiladudest (Apollo, Rahva Raamat) ja otsetellimused kirjastustest (Varrak, Ersen, Ühinenud Ajakirjad) ning kirjanikelt. Teavikute saabumine Kuressaarde toimub tavaliselt tarnijate kulul, enamasti 3-5 korda nädalas.

Teavikute pidev järelkomplekteerimine maakonna külaraamatukogudele toimub paralleelselt jooksva komplekteerimisega.

Riigi toetusest – 70 141 eurost – 94,8% kasutati raamatute ning 5,2% kultuuriperioodika soetamiseks.

2. Rahvaraamatukogude tegevuseks vajalike bibliograafia-, täistekst- ja muude andmebaaside loomine ja pidamine

Keskraamatukogu haldab programmi RIKS andmebaasi. Sisestatakse teavikute kirjed, korrastatakse vanemaid kirjeid ja märksõnu, lugejate andmebaasi jne.

Keskkogu poolt tehakse maakonna raamatukogudele ette aasta perioodika väljaannete eelkirjed.

Keskraamatukogu kodulehel on erinevate andmebaaside lingikogu.

3. Rahvaraamatukogude statistilise aruandluse korraldamine ja tegevuse analüüsimine

Rahvaraamatukogude aruandlust korraldatakse vastavalt kehtivale seadusele, edastades aruanded tähtjaks Rahvusraamatukokku ja Kultuuriministeeriumile. Kõik Saare maakonna maaraamatukogud esitavad aasta alguses pearaamatukoguhoidjale statistilise ja tekstilise aruande. Maaraamatukoguhoidjad sisestavad ise statistilised andmed rahvusraamatukogu statistikavormi. Pearaamatukoguhoidja kontrollib andmed üle ning kinnitab need.

Sisulise töö aruande koostavad kõik maaraamatukogude töötajad Kultuuriministeeriumi poolt ette antud koondaruande põhjale ning esitavad ka need keskraamatukogule. Esitatud aruannete põhjal koostatakse maakondlik koondaruanne. Maakondlik koondaruanne saadetakse ka kohalikele omavalitsustele.

4. Erialane nõustamine ja raamatukogutöötajate täienduskoolituse korraldamine

Maakonna keskraamatukogu korraldab raamatukoguhoidjate täienduskoolitust kohapeal (tavaliselt kord kuus, v.a jaanuar ning suvekuud) ning õppe- ja kogemusreise. 2023. a korraldati maakonna raamatukoguhoidjatele kaheksa koolituspäeva ja kolm õppesõitu.

Koolitusplaani koostamisel lähtutakse kutsekvalifikatsiooni nõuetest, organisatsiooni vajadustest ja raamatukoguhoidjate ettepanekutest.

Oluliseks peetakse lektorite Kuressaarde kohapeale kutsumist, et võimalikult paljud raamatukoguhoidjad saaksid õppepäevadest osa. Mandrile koolitusele minek on küllalt ajamahukas ja kulukas.

Enamasti nõustatakse maakonna raamatukoguhoidjaid nii programmiga seonduvate kui ka muude küsimuste korral meili või telefoni teel, kuid vajadusel ka kohapeal.

Keskkogu töötajad nõustasid ja koordineerisid ka üleriigilisi laste- ja noorteprojekte („Lugemisisu“, „Raamatukogud-muuseumid-noored“), koostasid üheskoos Valjala raamatukogu juhatajaga projekti Kultuurkapitali Saaremaa ekspertgrupile Valjala 140 ürituste läbiviimiseks ning koostöös Hiiumaa raamatukoguhoidjatega projekti Kultuuriministeeriumile kahe maakonna raamatukoguhoidjate õppe- ja kogemusreise korraldamise tarvis (Läti, Ogre raamatukogu).

5. Teatmebibliograafilise töö korraldamine

Saare Maakonna Keskraamatukogus bibliografeeriti valikuliselt kohalikke ajalehti ja erinevates ajakirjades ilmunud Saaremaa-ainelisi artikleid ning Saaremaa Muuseumi kaheaasta raamatute artikleid.

Lugemissaalis on eraldi riiulitele välja toodud Saare maakonna erinevaid valdkondi käsitlevad raamatud. Koduloolise teemaga päringutele vastuste andmisel on heaks allikaks raamatukogu fondis olevad kohalike ajalehtede aastakäigud alates aastast 1952.

Kokku registreeriti 2023. aastal maakonna raamatukogudes 5948 erinevat infopäringut.